

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни
«Технології соціальної роботи»
для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання
спеціальності 231 «Соціальна робота»

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Технології соціальної роботи» для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 231 «Соціальна робота» / Укл.: В.В. Кузьмін, М.О. Кузьміна. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. 74 с.

Укладачі: В.В. Кузьмін, доцент, к.соц.н.;
М.О. Кузьміна, викладач.

Рецензенти: А.Г. Стадник, доцент, к. соц. н.

Відповідальний за випуск: В.М. Попович, доцент, д. філос. наук

Затверджено
на засіданні кафедри «Соціальна робота та психологія»
Протокол № 5
від «15» грудня 2020 р.

Рекомендовано для видання
НМК факультету соціальних наук
Протокол № 4
від «11» 02 2021 р.

ЗМІСТ

МОДУЛЬ I. Загальні засади соціальних технологій	8
Змістовий модуль 1. Соціальні технології (V семестр)	8
Тема семінару 1. Поняття, структура й типологія соціальних технологій. Специфіка технологій в соціальній роботі	8
Тема семінару 2. Соціальна діагностика як технологія соціальної роботи	10
Тема семінару 3. Технології проектування в соціальній роботі	11
Тема семінару 4. Технології соціального прогнозування	12
Змістовий модуль 2. Технологічний підхід у соціальній роботі	13
Тема семінару 5. Технології соціальної профілактики та адаптації.....	13
Тема семінару 6. Технології соціальної реабілітації та терапії. Технології групової роботи	14
Тема семінару 7. Технології консультування та посередництва. Технології зв'язків з громадськістю	15
Змістовий модуль 2. Конкретні технології соціальної роботи з різними цільовими групами і категоріями клієнтів (VI семестр)	17
Тема семінару 8. Технології соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми позбавленими батьківського піклування	17
Тема семінару 9. Технології соціальної роботи в системі інклюзивної освіти	18
Тема семінару 10. Тема 10. Технологія засвоєння і дотримання соціальних норм підлітками та молоддю з особливими потребами....	19
Тема семінару 11. Технології соціальної роботи із особами хворими на ВІЛ/ СНІД	20
Тема семінару 12. Технології соціальної роботи із особами хворими на туберкульоз.....	21
Тема семінару 13. Специфіка технологій соціальної роботи у системі пенітенціарних закладів	22
Тема семінару 14. Соціальна реабілітація соціально-депривованих категорій населення.....	23
Питання до іспиту в V семестрі	25
Питання до іспиту в VI семестрі.....	29
Методи навчання.....	31
Засоби оцінювання.....	32
Критерії оцінювання.....	32

Рекомендована література.....	34
Додатки	41
Додаток А - Зразок технології соціальної роботи із сиротами у ЗВО	41
Додаток Б -Приклади графічної будови технологій соціальної роботи (моделей) по роботі із різними групами клієнтів.....	50

Мета та завдання навчальної дисципліни

Технологізація соціальної діяльності є об'єктивною вимогою часу. Інноваційний, творчий характер, постійний пошук більш досконалих і ефективних способів використання ресурсів, орієнтація на високий кінцевий результат за оптимальної витрати сил і засобів спонукають науковців й практиків до більш активнішої технологізації соціальної роботи.

Метою викладання навчальної дисципліни «Технології соціальної роботи» є ознайомлення студентів з теоретичними основами соціальних технологій і технологій соціальної роботи, загальними технологіями та міждисциплінарними технологіями і методиками, що використовуються в соціальної роботі, їх основними принципами, типологією, теоретичними основами розробки; а також розглянути конкретні технології соціальної роботи з різними категоріями соціальних клієнтів, практичний досвід застосування технологізації у соціальній роботі на прикладах конкретних соціальних груп в різних сферах життя.

Завданням вивчення дисципліни «Технології соціальної роботи» є: з'ясувати сутність технологічного підходу у пізнанні сучасної соціальної дійсності й діяльності, причини технологізації соціальної діяльності, теоретичну модель соціальної технології та етапи технологізації соціальних процесів; визначити зміст поняття «технологізація соціальної роботи», функції технологій соціальної роботи та моделі практики соціальної роботи; надати базові знання, щодо загальних технологій соціальної роботи: соціальну діагностику, соціальну експертизу, соціальне передбачення і соціальне проектування, технології соціальної профілактики та адаптації, соціальної реабілітації та терапії, методу групової роботи, комунікативні технології; розкрити специфіку міждисциплінарних технологій і методик, які використовуються в соціальній роботі: організаційно-управлінські технології, соціологічні технології, соціально-педагогічні та психологічні методи в соціальній роботі; розглянути і проаналізувати основні технології та методики соціальної роботи з конкретними соціальними групами та в різних сферах життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

загальні компетентності:

здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність планувати та управляти часом. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові компетентності: знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного). Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

очікувані програмні результати навчання: знання сутності технологічного підходу у пізнанні сучасної соціальної дійсності й діяльності, причини технологізації соціальної діяльності теоретичну модель соціальної технології та етапи технологізації соціальних процесів; змісту поняття «технологізація соціальної роботи», функції технологій соціальної роботи та моделі практики соціальної роботи; теоретичні основи діагностики й аналізу соціальної напруженості; специфіку і теоретичні основи розробки загальних технологій соціальної роботи, міждисциплінарних технологій та методик, які використовуються в соціальній роботі; основні технології та методики

соціальної роботи, практичний досвід застосування соціальних технологій в роботі з конкретними соціальними групами та в різних сферах життя. Вміння реалізувати на практиці набуті теоретичні знання з «технологізація соціальної роботи» (самостійно або з залученням необхідних фахівців); аналізувати ситуацію та обґрунтовувати необхідність застосування тієї або іншої соціальної технології в практиці соціальної роботи; застосовувати на практиці загальні технології соціальної роботи; - застосовувати на практиці міждисциплінарні технології і методики в соціальній роботі; - визначати комплексне застосування загальних і міждисциплінарних технологій соціальної роботи в конкретних ситуаціях соціальної роботи з різними категоріями клієнтів; розробляти рекомендації щодо вдосконалення змісту технологій та поліпшення використання технологій в практиці соціальної роботи з конкретними групами клієнтів.

**Зміст практичних занять з дисципліни
«Технології соціальної роботи»**

МОДУЛЬ I. Загальні засади соціальних технологій.

Змістовий модуль 1. Соціальні технології (V семестр)

**Тема семінару 1. Поняття, структура й типологія
соціальних технологій. Специфіка технологій в соціальній
роботі**

Основні терміни: технологія, соціальні технології, процедури, класифікація, інноваційні соціальні технології, рутинні соціальні технології, специфіка

План

1. Визначення поняття «соціальна технологія».
2. Підходи до визначення сутності соціальних технологій.
3. Аспекти та специфічні риси соціальних технологій.
4. Структура соціальних технологій.
5. Специфіка технологій соціальної роботи.
6. Найважливіші умови технологізації практичної діяльності в соціальній сфері.
7. Переваги технологічного підходу до соціальних процесів.

Питання для самоконтролю знань

1. Які причини технологізації соціальної діяльності?
2. В чому полягає специфіка соціальних технологій? Що складає фундамент будь-якої соціальної технології?
3. Які особливості технологій соціальної роботи?
4. Що таке мета технології і як вони виявляються в різних процесах соціальної роботи?
5. Назвіть основні підстави для класифікації соціальних технологій
6. Які етапи технологізації соціальних процесів?

7. Перелічить принципи побудови та принципи різних етапів життя соціальних технологій.

8. Назвіть елементи загальної схеми соціальної технології і розкрийте їх зміст.

9. В чому полягає ефективність соціальної технології? Які фактори впливають на ефективність впровадження соціальних технологій?

10. Які основні властивості соціальних технологій?

11. Які функції виконують соціальні технології?

12. Назвіть етапи розробки нових соціальних технологій?

13. Що таке життєвий цикл соціальної технології?

14. Які фактори впливають на процес впровадження соціальної технології?

15. В чому полягає специфіка соціальних проблем?

16. Який зміст поняття «технологізація соціальної роботи»?

17. Які функції технологій соціальної роботи? Розкрийте їх зміст.

18. Які моделі практики соціальної роботи Ви знаєте?

19. В чому полягає технологічна специфіка і потенціал соціолого-орієнтованих моделей соціальної роботи?

20. В чому полягає технологічна специфіка і потенціал психолого-орієнтованих моделей соціальної роботи?

21. В чому полягає технологічна специфіка і потенціал комплексних моделей соціальної роботи?

Завдання для самостійної роботи

1. Обґрунтуйте необхідність використання технологічного підходу в пізнанні сучасної соціальної дійсності й діяльності, зокрема, в соціальній роботі.

2. Проаналізуйте особливості соціальних технологій в епоху індустріального, постіндустріального, інформаційного суспільств. Які чинники впливають на їх розвиток і зміст? Що обмежує, а що стимулює?

3. Розкрийте характерні ознаки та особливості соціальних технологій, покажіть їх роль в соціально-технологічній діяльності.

4. Вважається, що соціальні технології і технології соціальної роботи, як правило, завжди є комплексними. Поясніть чому? Які

вимоги в цій ситуації висуваються до соціального працівника? Обґрунтуйте вашу думку.

5. Проаналізуйте взаємозв'язок типів суспільства (тоталітарного, демократичного тощо) і соціальних технологій, ролі соціальної технологізації в оптимізації соціальної сфери.

6. Розкрийте зміст ланцюга понять «соціальні зміни – соціальна політика – соціальна робота – технології соціальної роботи». Наведіть приклади.

7. «Технологія соціальної роботи – це одна із галузей соціальних технологій, що орієнтована на соціальне обслуговування, допомогу і підтримку громадян, які знаходяться у важкій ситуації». Проаналізуйте, як в цьому визначенні розкривається суть процесу технологізації соціальної роботи? Наведіть приклади.

8. На конкретному прикладі із практики соціальної роботи покажіть, як «працюють» функції технологій соціальної роботи.

9. Зробіть порівняльний аналіз технологічної специфіки і потенціалів трьох груп моделей практики соціальної роботи: соціолого-орієнтованих, психолого-орієнтованих і комплексних. Відповідь проілюструйте прикладами.

Тема семінару 2. Соціальна діагностика як технологія соціальної роботи

Основні терміни: соціальна діагностика, спостереження, принцип об'єктивності, принцип ефективності.

План

1. Роль діагностики у соціальній роботі.
2. Особливості психологічної та соціально-педагогічної діагностики.
3. Оптимальні методики в процесі діагностики різних типів клієнтів.

Питання для самоконтролю знань

1. В чому, на ваш погляд, полягає складність у визначенні норми і відхилень у соціальних явищах?

2. В чому, на вашу думку, сутність соціальної діагностики і її відмінність від діагностики медичної чи технічної?
3. Які принципи соціально-діагностичної діяльності? Наведіть приклади.
4. Які методи використовуються в соціальній діагностиці? Розкрийте їх сутність.
5. Основними блоками в структурі соціально-діагностичної діяльності є?
6. В чому сутність методологічних підходів до соціальної діагностики.
7. Які особливості діагностики в соціальній роботі?
8. Опишіть технологічний процес діагностики в соціальній роботі.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначте сутність поняття «діагностика» і охарактеризуйте її основні види.
2. Технологія соціальної діагностики: достоїнства і недоліки. Наведіть приклади.
3. Використовуючи вивчений матеріал та власний досвід опишіть сфери використання соціальної діагностики та її ефективність.
4. На основі даної технології розробіть паспорт конкретної соціальної установи (наприклад, районного центру зайнятості, установи соціальної допомоги тощо), з якою Ви мали досвід співпраці (проходили практику, зверталися за допомогою, працювали і т.д.)

Тема семінару 3. Технології проектування в соціальній роботі

Основні терміни: проектування, соціальне проектування, соціальний проект.

План

1. Поняття «соціального проектування». Його основна мета.
2. Основні елементи соціального проектування.
3. Етапи процесу соціального проектування.

Питання для самоконтролю знань

1. Дайте визначення поняття «проектування».
2. Наведіть основні етапи проектування.
3. Які є види проектних стратегій?
4. Охарактеризуйте методи соціального проектування.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити модель екологічної людини/ рівня злочинності/ рівня безробіття/ молодіжного центру з працевлаштування/ виховної системи в сім'ї тощо.
2. Розробити проект для роботи з конкретною категорією клієнтів.

Тема семінару 4. Технології соціального прогнозування

Основні терміни: технології соціального прогнозування, індукція, дедукція, аналогія, інтерполяція, екстраполяція.

План

1. Зміст та мета технологій соціального прогнозування.
2. Розробка прогнозів.
3. Основні групи соціального прогнозування .
4. Характеристика структури соціального прогнозування.

Питання для самоконтролю

1. В чому суть соціального прогнозування?
2. Назвіть основні ознаки і функції соціального прогнозування.
3. Визначте етапи та методи соціального прогнозування.

Змістовий модуль 2. Технологічний підхід у соціальній роботі

Тема семінару 5. Технології соціальної профілактики та адаптації

Основні терміни: адаптація, соціальна адаптація, психологічна адаптація, дезадаптація, соціальна профілактика.

План

1. Поняття «соціальної адаптації».
2. Суб'єкти та об'єкти соціальної адаптації.
3. Види соціальної адаптації.
4. Поняття «соціальна профілактика».
5. Основні принципи профілактичної діяльності.
6. Рівні соціальної профілактики.

Питання для самоконтролю знань

1. З якою метою застосовується соціальна профілактика? Які об'єкти профілактики в залежності від її рівнів?
2. Назвіть можливі методи соціальної профілактики.
3. Назвіть види соціальної адаптації.
4. Проаналізуйте стратегії соціальної адаптації.
5. У яких формах проходять процеси адаптації?
6. В чому суть процесів дезадаптації та переадаптації?
7. Назвіть основні технології соціальної адаптації.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити технологію профілактики вживання наркотичних речовин дітьми та підлітками шкільного віку.
2. Розробити програму соціальної адаптації та реабілітації людей (жінок / підлітків), які були клієнтами пенітенціарної системи.
3. Розробити технології соціальної адаптації та профілактики, які можна застосовувати в центрах соціальних служб.

Тема семінару 6. Технології соціальної реабілітації та терапії. Технології групової роботи

Основні терміни: соціальна реабілітація, соціальна терапія, соціальна робота с групами, візуалізація, мозковий штурм, теорія соціального обміну, кооперація, інтеграція.

План

1. Поняття «соціальна реабілітація».
2. Об'єкт, суб'єкта види соціальної реабілітації.
3. Поняття «соціальна терапія».
4. Функції терапії та її види.
5. Групові методи в соціальній роботі.
6. Переваги групової роботи над індивідуальною.
7. Види методів, що застосовують у роботі з групою.

Питання для самоконтролю знань

1. В чому полягає сутність соціальної реабілітації та її різновиди?
2. Які основні технології та моделі соціальної реабілітації?
3. Обґрунтуйте необхідність використання в соціальній роботі технології терапії.
4. Назвіть основні технології терапії.
5. Назвіть ключові теоретичні підходи та постаті, що сприяли розвитку і становленню методу групової роботи.
6. Які основні групи чинників впливають на групову роботу? Назвіть їх.
7. Які стадії розвитку проходить група?
8. Визначте роль соціального працівника в процесі групової роботи. Чи є вона стабільною?
9. Які методи і прийоми використовує соціальний працівник в процесі групової роботи?
10. Охарактеризуйте основні підходи до створення груп взаємодопомоги.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити програму психотерапевтичної підтримки дітей (жінок), які постраждали від домашнього насильства.
2. Розробити програму психотерапевтичної підтримки сімей з дітьми-інвалідами (для групи клієнтів одного із закладів соціальної сфери).
3. Розробіть технологію організації групової роботи для однієї з груп клієнтів.

Тема семінару 7. Технології консультування та посередництва. Технології зв'язків з громадськістю

Основні терміни: консультант, соціальне консультування, посередництво, медіація, зв'язки з громадськістю, принцип альтернативізму, принцип демократії.

План

1. Поняття консультування, особливості консультативної діяльності.
2. Класифікація консультування.
3. Посередництво, як технологія соціальної роботи. Особливості посередницького процесу.
4. Поняття терміну «зв'язки з громадськістю».
5. Основні принципи зв'язків з громадськістю.
6. Місце зв'язків з громадськістю в системі соціальної роботи.

Питання для самоконтролю знань

1. Визначить роль соціальної комунікації в соціальній сфері, соціальній роботі, зокрема.
2. Назвіть основні змістові характеристики соціальної комунікації. В чому полягає компетентність спілкування?
3. Обґрунтуйте, чому зв'язок з громадськістю вважають однією з базових технологій соціальної роботи.

4. Назвіть складові технології PR. Які відмінності паблік рилейшнз від пропаганди, реклами?
5. Розкрийте суть поняття «кризовий PR».
6. На що спрямована програма пабліситі?

Завдання для самостійної роботи

1. Розробіть програму PR конкретного закладу (організації/ фонду/ події) соціальної сфери.
2. Запропонуйте прес-реліз для агенції новин із нагоди Дня інваліда (Дня Захисту дітей, Дня Матері тощо).
3. Розробіть буклет – стислу інформацію про конкретний заклад (організацію, фонд) соціально сфери.
4. Розробіть рекламне повідомлення для ЗМІ з конкретної нагоди, визначте цільову аудиторію.

Змістовий модуль 2. Конкретні технології соціальної роботи з різними цільовими групами і категоріями клієнтів (VI семестр)

Тема семінару 8. Технології соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми позбавленими батьківського піклування

Основні поняття: соціальна робота, технології соціальної роботи, сирітство, дитина-сирота, усиновлення, прийомна сім'я.

План

1. Розробити змістове наповнення технології соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми позбавленими батьківського піклування (запропонувати графічну будову відповідної технології (моделі), яка має відображати етапність, функціональний зміст, структурні особливості, тощо).
2. Визначення поняття «дитина-сирота».
3. Які категорії дітей відносять до дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа?
4. Основні технології роботи з сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.
5. «Госпіталізм», депривація у роботі з дітьми, які залишились без батьківського піклування.

Питання для самоконтролю знань

1. Назвіть основні відмінності усиновлення від опіки. Досліджуйте позитивні сторони кожної форми.
2. Яка форма устрою краща для дітей, а яка для вихователів? (Необхідно розглянути проблему з різних точок зору - психологічної, матеріальної).
3. Визначте державні та сімейні форми влаштування дітей. Виділіть пріоритети.
4. Диференціюйте поняття «діти-сироти» і «діти, залишилися без піклування батьків».

Завдання для самостійної роботи

1. Вирішіть проблемну ситуацію при першій зустрічі прийомних батьків з дитиною:

Хлопчик 6 років. Давно мріяв про маму з татом. А його бере самотня жінка. Невелике розчарування при зустрічі.

Дівчинка 14 років. Мама позбавлена батьківських прав, батько невідомий. Дівчинка сама наполягла на першій зустрічі у притулку. Не хотіла, щоб хтось був присутній при зустрічі, крім вихователя.

Хлопчик 13 років. Не хотів зустрічатися з вихователем поза домом. Перша зустріч проходить у квартирі вихователів.

Дівчинка 8 років. Рада зустрічі з вихователем, але крім знайомства, чекає подарунка як прояви любові.

Хлопчик 10 років. При зустрічі постійно спілкувався з татом, ігноруючи маму.

Тема семінару 9. Технології соціальної роботи в системі інклюзивної освіти

Основні поняття: соціальна робота, технології соціальної роботи, шкільна дезадаптація, інклюзія.

План

1. Характеристика соціальної роботи в освітній сфері.
2. Які завдання виконують соціальні працівники у освітніх закладах?
3. Технології соціальної роботи з дошкolarями та молодшими школярами.
4. Розробити змістове наповнення технології соціальної роботи в системі освіти (запропонувати графічну будову відповідної технології (моделі), яка має відображати етапність, функціональний зміст, структурні особливості, тощо).
5. Різноманітність технологій соціальної роботи в старших класах середньої школи.
6. Характеристика технологій соціальної роботи в професійній освіті.
7. Цілі та задачі, основні технології соціальної роботи з сім'ями учнів та студентів.
8. Визначте сутність та напрямки технологій у роботі з вчителями та викладачами ВНЗ.

9. Основні функції спеціаліста, який виконує соціальну роботу в освітній сфері.

10. Основні методи роботи соціального працівника в освітніх закладах.

Питання для самоконтролю знань

1. Сутність соціальних проблем у сфері освіти: економічних, соціальних, психологічних, педагогічних.

2. Основні напрямки взаємодії органів освіти та соціального захисту.

3. Система соціальних установ і служб.

4. Особливості, форми і методи соціальної роботи у школі і установах освіти.

5. Соціальний працівник та соціальний педагог: загальне, особливе та індивідуальне.

Тема семінару 10. Тема 10. Технологія засвоєння і дотримання соціальних норм підлітками та молоддю з особливими потребами

Основні поняття: соціальна робота, технології соціальної роботи, соціальні служби, підлітками та молоддю з особливими потребами, реабілітація, програма реабілітації.

План

1. Розробити змістове наповнення технології соціальної роботи із особами з функціональними обмеженнями (запропонувати графічну будову відповідної технології (моделі), яка має відображати етапність, функціональний зміст, структурні особливості, тощо).

2. Визначення поняття інвалідності та моделі інвалідності.

3. Основні проблеми осіб з обмеженими функціональними можливостями і способи їх вирішення в рамках соціальної роботи.

4. Зміст поняття інвалідність в сучасних умовах і технології реабілітації людей з обмеженими можливостями.

5. Організація надання клієнту з інвалідністю послуг центру зайнятості.

6. Зміст та порядок складання Індивідуальної програми працевлаштування людини з інвалідністю.

7. Адаптація та створення спеціальних робочих місць для працевлаштування людей з інвалідністю.

8. Моніторинг надання послуг клієнтам з інвалідністю .

9. Структурно-логічні схеми сприяння працевлаштуванню осіб з інвалідністю.

Питання для самоконтролю знань

1. Проблеми соціальної адаптації осіб з функціональними обмеженнями.

2. Правові основи соціальної роботи із особами з функціональними обмеженнями.

3. Соціально-реабілітаційна, соціально-психологічна, соціально-медична, соціально-педагогічна робота із особами з функціональними обмеженнями.

4. Соціальний патронаж.

5. Культурно-дозвілєва технологія роботи із особами з функціональними обмеженнями.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначте напрямки роботи з молодого людиною 19 років, який став інвалідом в результаті автокатастрофи.

2. Визначте принципи індивідуальної програми працевлаштування людини з інвалідністю.

Тема семінару 11. Технології соціальної роботи із особами хворими на ВІЛ/ СНІД

Основні поняття: соціальна робота, технології соціальної роботи, соціальні служби, ВІЛ, СНІД, соціальна профілактика, санітарна профілактика.

План

1. Поняття ВІЛ/СНІД.

2. Роль соціального працівника у вирішенні проблем у ВІЛ-інфікованих.

3. Розробити змістове наповнення технології соціальної роботи з особами хворими на ВІЛ/СНІД (запропонувати графічну будову відповідної технології (моделі), яка має відображати етапність, функціональний зміст, структурні особливості, тощо).

4. Фахівці які працюють з хворими на ВІЛ/СНІД.

5. Ситуація захворювання на ВІЛ в Україні

6. Види профілактики з ВІЛ/СНІД.

7. З якими соціальними проблемами стикаються хворі на ВІЛ?

8. Соціальна допомога родині хворого на ВІЛ/СНІД.

9. Підтримка хворих на ВІЛ/СНІД з боку суспільства.

Питання для самоконтролю знань

1. Технології соціально-медичної роботи з віл-інфікованими.

2. Профілактика ВІЛ і СНІД інфекцій

3. Психологічне формування правильного ставлення до вірусоносіям та хворим на СНІД.

Тема семінару 12. Технології соціальної роботи із особами хворими на туберкульоз

Основні поняття: соціальна робота, технології соціальної роботи, соціальні служби, туберкульоз, соціальна профілактика, санітарна профілактика.

План

1. Роль соціального працівника у вирішенні проблем хворих на туберкульоз.

2. Розробити змістове наповнення технології соціальної роботи з особами хворими на туберкульоз (запропонувати графічну будову відповідної технології (моделі), яка має відображати етапність, функціональний зміст, структурні особливості, тощо).

3. Ситуація захворювання на туберкульоз в Україні.

4. З якими соціальними проблемами стикаються хворі на туберкульоз?

5. Соціальна допомога родині хворого на туберкульоз.

6. Визначення поняття «туберкульоз».

7. Підтримка хворих на туберкульоз з боку суспільства.
8. Основні цілі та завдання соціально-психологічної реабілітації осіб, хворих на туберкульоз.
9. Форми роботи з хворими на туберкульоз.
10. Особливості роботи з хворими на туберкульоз.
11. Техніки і підходи, за допомогою яких здійснюється психологічна підтримка хворих.

Питання для самоконтролю знань

1. Технології соціально-медичної роботи з хворими на туберкульоз.
2. Психологічне формування правильного ставлення до хворих на туберкульоз.

Тема семінару 13. Специфіка технологій соціальної роботи у системі пенітенціарних закладів

Основні поняття: соціальна робота, технології соціальної роботи, пенітенціарна система.

План

1. Розробити змістове наповнення технології соціальної роботи у системі пенітенціарних закладів (запропонувати графічну будову відповідної технології (моделі), яка має відображати етапність, функціональний зміст, структурні особливості, тощо).
2. Поняття пенітенціарній системі України.
3. Діяльність соціального працівника в пенітенціарних закладах.
4. Функції і роль соціальної роботи в пенітенціарній системі.
5. Особливості технологій соціальної адаптації, корекції, реабілітації, соціалізації, профілактики, соціальної терапії, в системі пенітенціарних установ.
6. Консультативна та посередницька діяльність, як соціальна технологія в системі пенітенціарних установ.
7. Міжнародний досвід соціальної роботи в пенітенціарних установах.

Питання для самоконтролю знань

1. Технології соціальної адаптації, корекції, реабілітації, соціалізації, профілактики, соціальної терапії, в системі пенітенціарних установ.
2. Соціальна терапія в місцях позбавлення волі.
3. Об'єкти і суб'єкти технологій соціальної роботи в пенітенціарних установах.
4. Сімейна терапія, трудотерапія.

Тема семінару 14. Соціальна реабілітація соціально-депривованих категорій населення

Основні поняття: соціальна робота, технології соціальної роботи, ризик, групи ризику, депривація, маргінали.

План

1. Розробити змістове наповнення технології соціальної роботи з групами ризику (запропонувати графічну будову відповідної технології (моделі), яка має відображати етапність, функціональний зміст, структурні особливості, тощо).
2. Визначення і характеристика групи ризику.
3. Типи груп ризику.
4. Основні поняття соціальної роботи з представниками груп ризику.
5. Предмет і завдання соціальної роботи з групами ризику.
6. Проблеми соціалізації людини з ризиковими формами поведінки.
7. Основні чинники відхилень у поведінці.
8. Критерії ефективності надання соціальних послуг групам ризику.

Питання для самоконтролю знань

1. Маргінальність і маргіналізація, поняття ризику.
2. Категоризація груп ризику.
3. Особливості використання соціальних технологій в групах ризику.

Питання до іспиту в V семестрі

1. «Діти вулиці» та їх шлях до вулиці.
2. Об'єкти та суб'єкти соціальних технологій.
3. Значення технологізації соціальної діяльності у житті суспільства.
4. Активний та пасивний типи адаптаційного процесу.
5. Види консультативної допомоги.
6. Види соціальної допомоги сім'ям.
7. Визначення поняття «метод» в педагогічній літературі.
8. Визначення соціальних технологій в соціальній роботі.
9. Визначення та функції вербальної та невербальної комунікації в соціальній роботі.
10. Галузі психологічної науки, знання яких використовується в соціальній роботі.
11. Групи клієнтів, що потребують медико-соціальної допомоги.
12. Державно-правові засади соціальної роботи.
13. Діагностика стану дитячої інвалідності.
14. Етапи адаптаційного процесу у клієнтів в закладах соціального обслуговування.
15. Етапи інноваційного процесу.
16. Етапи конструювання психосоціальних технологій.
17. Етапи проведення та прийоми навчання соціально-середовищної орієнтації в закладах соціального обслуговування населення.
18. Етапи розвитку соціальних технологій як суспільного явища.
19. Загальна схема методики виконання соціальної діагностики.
20. Загальне поняття про інноватику.
22. Категорії громадян, над якими може бути встановлено опіку.
23. Категорії громадян, над якими може бути встановлено піклування.
24. Класифікація психологічних методів за різними ознаками.

25. Класифікація соціальних технологій по трьох компонентах соціальної роботи.
26. Класифікація соціальних технологій.
27. Компоненти стилю професійної діяльності спеціаліста.
28. Комунікативна техніка - основа професійної діяльності соціального працівника.
29. Критерії ефективності процесу технологізації соціальної роботи.
30. Медико-психологічні методи.
31. Медико-соціальні заходи, що організуються в закладах соціального обслуговування населення.
32. Мета та завдання соціальної реабілітації.
33. Напрямки соціальної реабілітації: соціально-середовищна орієнтація та соціально-побутова адаптація.
34. Національна система соціального забезпечення населення.
35. Основи прогнозування в соціальній роботі.
36. Основні напрямки розвитку законодавчо-правової бази соціальної роботи.
37. Основні нормативні акти щодо питань соціальної роботи.
38. Основні характеристики нововведення.
39. Особливості соціальної адаптації клієнтів в закладах соціального обслуговування населення.
40. Оцінка ефективності психотехнологій в соціальній роботі.
41. Підходи до класифікації педагогічних методів повнолітніх недієздатних громадян.
42. Поняття сім'ї з точки зору різних наук.
43. Поняття соціальної діагностики.
44. Поняття та види психосоціальних технологій.
45. Поняття та види соціального страхування.
46. Поняття та моделі дитячої інвалідності.
47. Поняття та ознаки соціальної дезадаптації.
48. Поняття та принципи соціального консультування.
49. Поняття та структура «важкої життєвої ситуації» як предмету соціальної діагностики.
50. Поняття та сутність опіки та піклування.
51. Поняття та сутність соціальних технологій.
52. Поняття та форми медико-соціальної допомоги клієнтам.
53. Прийоми вербальної комунікації.

54. Прийоми невербальної комунікації.
55. Принципи використання психотехнологій в соціальній роботі.
56. Принципи та методи, що використовуються для дослідження соціального об'єкту.
57. Проблема вікової типології в соціальній роботі.
58. Проблеми бездоглядності та безпритульності неповнолітніх.
59. Проблеми інвалідів у різних сферах життя.
60. Програма соціальної підтримки та допомоги військовослужбовцям.
61. Програма технології формування та розвитку особистості в соціальній роботі.
62. Психосоціальна робота - нова галузь практичної психології.
63. Санітарно-гігієнічні методи.
64. Система соціального захисту населення в Україні.
65. Систематизація технологій соціальної роботи за об'єктами, суб'єктами, змістом, засобами, управлінням, функціями та цілями.
66. Соціальна діагностика в соціальній роботі, її мета та предмет.
67. Соціально-правові основи захисту дітей, що потребують соціально-педагогічної допомоги.
68. Структура інноваційного процесу.
69. Структура та основні характеристики соціальних технологій.
70. Сутність і завдання соціальної допомоги.
71. Сутність психологічних методів в соціальній роботі.
72. Сутність психологічних методів в соціальній роботі.
73. Сутність соціального проектування.
74. Сутність соціальної адаптації в соціальній роботі.
75. Сутність соціальної реабілітації.
76. Сутність, види та функції моделей та моделювання.
77. Технології подолання девіантної поведінки дитини.
78. Технології соціального консультування.
79. Технологія всиновлення дітей, що залишились без піклування батьків.

80. Технологія встановлення опіки та піклування над неповнолітніми.

81. Технологія встановлення опіки, піклування та патронажу відносно

82. Типи нововведень.

83. Типологія сімей.

84. Умови реалізації соціальних технологій в соціальній роботі.

85. Умови успіху вибору та використання педагогічних методів в соціальній роботі.

Питання до іспиту в VI семестрі

1. Технології соціальної роботи з неповною сім'єю.
2. Технології соціальної роботи з сім'ями алкоголіків.
3. Технології соціальної роботи з конфліктною сім'єю.
4. Технології соціальної роботи з прийомною сім'єю.
5. Технології соціальної роботи з дітьми вулиці.
6. Технології соціальної роботи з дітьми, схильними до правопорушень.
7. Технології соціальної роботи з важковиховуваними школярами.
8. Технології роботи по створенню іміджу закладу соціальної допомоги.
9. Технології соціальної роботи з молодими жінками.
10. Технології соціальної роботи з безробітними жінками.
11. Технології соціальної роботи з формування у жінок громадської активності.
12. Технології соціальної роботи з попередження суїциду серед неповнолітніх.
13. Технології соціальної роботи з жертвами сімейного насильства.
14. Технології соціальної роботи з формування громадської активності молоді.
15. Технології соціальної роботи з інвалідами.
16. Технології соціальної роботи з сім'єю, в якій виховуються діти-інваліди.
17. Технології соціальної роботи з дітьми-сиротами.
18. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку.
19. Технології соціальної роботи з безробітними.
20. Технології соціальної роботи, спрямованої на розвиток творчих здібностей дітей та молоді.
21. Технології арт-терапії в соціальній роботі.
22. Технології соціальної роботи з дітьми, котрі схильні до вживання алкоголю.
23. Технології соціальної роботи з дітьми, котрі схильні до вживання наркотиків.
24. Технології соціальної роботи, спрямованої на профілактику тютюнопаління.
25. Технології соціальної роботи з безробітною молоддю.

26. Технології соціальної роботи з надання допомоги малозабезпеченим сім'ям.

27. Технології соціальної роботи підтримки психологічної стабільності людей похилого віку.

28. Технології соціальної роботи з людьми, які переживають складну життєву кризу.

29. Технології соціальної роботи з особами, які постраждали від Чорнобильської катастрофи.

30. Технології соціальної роботи з особами, які відбували покарання в місцях позбавлення волі.

Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

1. розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
2. пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
3. бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
4. ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
5. практична робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;
6. аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
7. індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
8. дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
9. проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

Засоби оцінювання

Для студентів денної форми навчання: усне опитування на практичних заняттях, захист самостійної роботи, аудиторні контрольні роботи.

Для студентів заочної форми навчання: усне опитування на практичних заняттях, захист самостійної роботи, письмові контрольні роботи.

Критерії оцінювання

Приклад для екзамену у 5 семестрі

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				20	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	10	10	10	10	15	15		

Приклад для екзамену у 6 семестрі

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4				20	100
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
10	10	10	10	10	15	15		

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів.

Приклад при виконанні курсового проекту (роботи) у 6 семестрі

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до <u>60</u>	до <u>20</u>	до <u>20</u>	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Робоча програма з навчальної дисципліни « Технології соціальної роботи» для студентів спеціальності 231 – Соціальна робота, освітня програма (спеціалізація) Соціальна робота. 03.09.2020 року - 11 с.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Технології соціальної роботи» для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 231 «Соціальна робота» (для 1 семестру вивчення дисципліни) / Укл. В.В. Кузьмін, М.О. Кузьміна. - Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 58 с.
3. Конспект лекцій з дисципліни «Технології соціальної роботи» для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 231 «Соціальна робота» (для 2 семестру вивчення дисципліни) / Укл. В.В. Кузьмін, М.О. Кузьміна. - Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 94 с.
4. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Технології соціальної роботи» для студентів 3 курсу денної та заочної форми навчання спеціальності 231 «Соціальна робота» / Укл.: В.В. Кузьмін, М.О. Кузьміна. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. 94 с.

Базова

1. Лобанова А. С. Робота з підлітками-девіантами: соціологічні та психологічні аспекти: Підручник. / А.С. Лобанова, Л. В. Калашнікова., 2018. 466 с. – (Затверджено МОН України).
2. Неживець О. М. Ресоціалізація засуджених та осіб, звільнених з місць позбавлення волі / О.М. Неживець, Л. А. Жук, І. Л. Жук. – К: Кондор, 2019. 222 с. – (ISBN 978-966-351-275-4).
3. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні : монографія / Борисова О.В., Знаткова О. М., Кульга О. О., Нікітіна В. В.; Луган.нац.аграр.ун-т. – : Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 468 с.
4. Стрельник Олена Турбота як робота: материнство у фокусі соціології. Монографія. – Київ: Критика, 2017 [КНУ ім. Т. Шевченка; факультет соціології]. 280 с.
5. Технології соціальної роботи : Навчальний посібник з грифом

МОН України / О.А. Агарков (керівник авт.кол.), Д.Ю. Арабаджиев, Т.В. Єрохіна, В.В. Кузьмін, І.В. Мещан, В.М. Попович. –Запоріжжя, вид. комплекс АТ «Мотор Січ», 2015. 487 с.

Допоміжна

1. Важковиховуваність: сутність, причини, реабілітація : навч. посіб. для соціальних педагогів та соціальних психологів освітніх закладів / за ред. О. М. Полякової. – Суми : Університетська книга, 2009. 346 с.
2. Васильєв В.В Соціальна робота на підприємстві: Навчальний посібник / В.В. Васильєв. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 424 с.
3. Гордієнко Н.М. Соціалізація підлітків та молоді з особливими потребами : автореф. дис ... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Наталія Миколаївна Гордієнко . – Запоріжжя : Б.в., 2012 . 20 с.
4. Дікова-Фаворська О.М. Специфічні групи осіб з обмеженими можливостями здоров'я у фокусі соціології : монографія [Текст] / О.М. Дікова-Фаворська. – Житомир : Полісся, 2009. 488 с.
5. Здрагат С. Г. Умови реалізації соціальної технології евалюації інклюзивної освіти / С. Г. Здрагат // Грани. 2017. Т. 20, № 4. С. 10-16.
6. Здрагат С.Г. Евалюація інклюзивної освіти: соціальна технологія її реалізації в українському освітньому просторі [Текст] : автореф. дис. ... канд. соц. наук : 22.00.04 / Здрагат Світлана Геннадіївна ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя, 2018. 20 с.
7. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс / Автор.-упоряд.: О.В. Безпалько, І. Д. Зверева, З.П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та інш. / За заг. ред.: І. Д. Звереві, Ж. В. Петрочко – К.: Фенікс, 2007. 528 с.
8. Карпенко О. Г. Теорія і практика професійного становлення соціального працівника / О. Г. Карпенко., 2014. 192 с.
9. Кривоконь Н.І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні [Текст:] навчальний посібник / Н.І. Кривоконь: .- Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
10. Кузьмин В.В. Социокультурные барьеры социализации детей-сирот в высших учебных заведениях Украины // Социокультурные

- бар'єри модернізації вищої школи України: колективна монографія / под ред. В.С. Бакірова. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. С. 253-279. (підрозділ у науковій монографії).
11. Кузьмін В.В. Моделювання соціалізації студентів-сиріт у ВНЗ / Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. / редкол. : Д.М. Ядранський (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2011. Вип. 51. С. 181-189. (Фахове видання).
 12. Кузьмін В.В. Соціалізація сиріт у вищих навчальних закладах України: соціотехнологічний аспект [Текст] : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 / В.В. Кузьмін ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя, 2013. 20 с. : рис., табл.
 13. Лефтер В. О. Соціально-психологічне забезпечення інтеграційного розвитку українського суспільства / В. О. Лефтер, А. С. Мельнікова., 2020. 172 с. – (ISBN: 978-617-7910-52-6).
 14. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. – К., 2015. 244 с.
 15. Модель соціальної підтримки молоді з уразливих соціальних груп : метод. посіб. з надання послуг молоді [Текст] / [Комарова Н.М., Зінченко А.Г., Романова Н.Ф. та ін.]. – К. : Грандіс-Груп, 2006. – Ч. 1 (на прикладі досвіду впровадження проекту «Сприяння працевлаштуванню вихованців закладів для дітей-сиріт в Україні»). 105 с.
 16. Павленок П. Д. Технология социальной работы с различными группами населения : учеб. пособие / П. Д. Павленок, М. Я. Руднева. – М.: ИНФРА–М, 2010. 272 с.
 17. Подшивалкина В. И. Социальные технологии: проблемы методологии и практики. - Кишинев; 1997. 352 с.
 18. Проскура В.В. Підготовка засуджених до реінтеграції у суспільство / В.В. Проскура, Н.А. Карпенко. – Л. : Папуга, 2007. 200 с.
 19. Проскура В.В. Юридично-інформаційний довідник для осіб, які звільняються від відбування покарання з кримінально-виконавчих установ / В.В. Проскура, Б.М. Телефанко. – Л. : Папуга, 2006. 144 с.
 20. Профілактика наркоманії у дитячому, підлітковому та молодіжному середовищі: Довідник для соціального працівника, вчителів, шкільних психологів, батьків/Б.П. Лазаренко, О.Т. Баришполець та ін./за ред.. Б.П. Лазаренка. – К.: Держсоцслужба, 2005. 300с.

- 21.Профілактика туберкульозу серед сімей та осіб , які перебувають у складних життєвих обставинах/ Островерха Ю.А., Бережна Л.В., Коваль Я. Б., Лозинська Х.Р., Романець О.М. : Метод. посіб. - Львів : Комунальне видавниче підприємство « Край», 2012. 168 с.
- 22.Розбудова навичок самостійного життя і сприяння зайнятості для випускників професійно-технічних закладів – колишніх вихованців інтернатних установ для дітей-сиріт : навчальний посібник [Текст] / [Білецька О.В., Гишак М.М., Мельников О.В. та ін.]. – К. : Грандіс-Груп, 2006. 105 с.
- 23.Ромм М.В. Адаптация личности в социуме: Теоретико-методологический аспект. - Новосибирск: Наука. Сибирская издательская фирма РАН, 2002. 275с.
- 24.Соціальна робота : історія, теорія і практика : монографія / ред.: В. В. Харабет, Л. М. Хижняк, А.И. Андрущенко. - Мариуполь : ПГТУ, 2015. 391 с.
- 25.Соціальна робота : Робоча книга соціального працівника : посібник / О.А. Блінов, М.С. Гурицька, Н.Г. Ісхакова [та ін.]. – К.: НАУ, 2013. 164 с.
- 26.Соціальна робота в сучасному суспільстві : монографія / В.П. Бех, М. П. Лукашевич, М. В. Туленков ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. 601 с.
- 27.Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / За ред. проф. А.Й. Капської. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
- 28.Соціальний звіт за 2018 рік [Електронний ресурс] / Департамент стратегічного планування Мінсоцполітики України // Мінсоцполітики України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=160211.
- 29.Сприяння працевлаштуванню людей з інвалідністю: Методичний посібник для центрів зайнятості [Текст] / Упорядн. Фокас Л.М., Маршавін Д.Ю. – Харків: «СІМ», 2011. 262 с.
- 30.Сурмин Ю.П., Туленков Н. В. Теория социальных технологий: Учеб. пособие. - К.: МАУП, 2004. 608 с.
- 31.Технологии социальной работы в различных сферах жизнедеятельности. — М., 2005. 236 с.
- 32.Технологии социальной работы. Учебник под общ. ред. проф. Е.И.

- Холостовой. - М.: ИНФРА-М, 2018. 400 с.
33. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями / А. Й.Капська, І. В. Пеша, О. Ю. Міхєєва, О.Ю. Соляник. – К: НПУ імені М. Драгоманова, 2015. 328 с.
 34. Технологія профорієнтаційної роботи з безробітними, які тривалий час перебувають на обліку в державній службі зайнятості: Колективна монографія/ за заг. ред. Тарасюк С.О — К.: ІПК ДСЗУ, 2011. 312 с.
 35. Шинкарук В. Д. Технології соціально-педагогічної діяльності / В. Д. Шинкарук, В. М. Теслюк, Т. І. Ковальчук. – К: Ліра-К, 2019. 376 с.
 36. Al-Darraj H. A., Kamarulzaman A., Altice F. L. Latent tuberculosis infection in a Malaysian prison: implications for a comprehensive integrated control program in prisons // BMC public health. –2014. – Vol. 14, № 1. – P. 22.
 37. Casas I., Esteve M., Guerola R., Garcia-Olive I., Roldan-Merino J., Martinez-Rivera C., Ruiz-Manzano J. Incidence of tuberculosis infection among healthcare workers: Risk factors and 20-year evolution // Respiratory medicine. – 2013. – Vol. 107, № 4. – P. 601-607.
 38. Mason C, Dobard E, Zhang P, Nelson S: Alcohol Exacerbates Murine Pulmonary Tuberculosis. Infection and Immunity. 2004, 2556-2563. 10.1128/IAI.72.5.2556-2563.2004. Google Scholar
 39. Nelson S, Mason C, Bagby G, Summer W: Alcohol, Tumor Necrosis Factor, and Tuberculosis. Alcoholism: Clinical and Experimental Research. 1995, 19: 17-24. 10.1111/j.1530-0277.1995.tb01467.x. View Article Google Scholar classical and molecular epidemiological techniques. Journal of Clinical Microbiology. 2002, 40: 532-539.

Інформаційні ресурси

1. Бидзян Д.Р., Соркина М.О. «Условия содержания в пенитенциарных учреждениях лиц, имеющих сексуальные отклонения», журнал «Территория науки», 2016, <https://cyberleninka.ru/article/n/usloviya-soderzhaniya-v-penitentsiarnyh-uchrezhdeniyah-lits-imeyuschih-seksualnye-otkloneniya>
2. Группы и факторы риска заболевания туберкулезом: <https://ftiza.su/gruppyi-i-factoryi-riska-zabolevaniya-tuberkulezom/>
3. Джерельна база Центральної наукової бібліотеки НАН України

ім. В.І. Вернадського, Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки О.М. Горького;

4. Дитячий біль: проституція, яку не хочуть помічати <https://znaj.ua/society/dytyachyj-bil-prostytuciya-yaku-ne-hochut-pomichaty>
5. Документи міжнародних правозахисних та волонтерських організацій;
6. Дужий І.Д., Бондаренко Л.А., Олещенко В.О. «Деякі питання епідемії «сімейного» туберкульозу», «Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція», №3, 2017, с. 44-49 http://tubvil.com.ua/svizhij_nomer.php?nid=30
7. Ениколопов С.Н. «Стигматизация и проблема психического здоровья» Портал психологических изданий PsyJournals.ru – http://psyjournals.ru/medpsytrad/issue/61088_full.shtml [Стигматизация и проблема психического здоровья – Медицинская (клиническая) психология: традиции и перспективы]
8. Звернення учасників і учасниць конференції з міжнародною участю «Виклик без відповіді: злочини ненависті проти ЛГБТ в Україні» (м. Київ, 23.02.2018 р.) <http://gay.org.ua/documents/conference2018/Address-to-Ukrainian-authorities-ukr.pdf>
9. Інтернет-представництва органів державної влади та місцевого самоврядування, Державного комітету статистики;
10. Матеріали нормативно-правових актів України та науково-практичні коментарі до них (1991-2020 рр.);
11. Матеріали соціологічних досліджень.
12. Мельник В.М., Турченко Л.В. «Туберкульоз і алкогольна залежність – актуальна проблема сьогодення» <http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/upj/16/pdf16-4/9.pdf>
13. Методичні вимоги до надання соціальних послуг для ВІЛ-позитивних осіб в рамках консолідованої програми з ВІЛ і туберкульозу на 2015-2017 рр., за підтримки Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією [Електронний ресурс] / О. Андрушків, О. Косенко, О. Правдива, К. Сініцина // ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ». – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://network.org.ua/wp-content/uploads/2017/03/49fea3aa059851dca69f188fd6add9b7.pdf>.
14. На піднесенні. Становище ЛГБТ в Україні у 2017 році. / Центр»

- Наш світ». – К.: Центр «Наш світ», 2018.
http://gay.org.ua/publications/lgbt_ukraine_2017-u.pdf
15. Насилие в отношении секс-работников, Жукова А.В.
<https://cyberleninka.ru/article/n/nasilie-v-otnoshenii-seks-rabotnikov-v-rossii>
 16. Науково-практичний посібник для суддів «Захист прав ВІЛ-інфікованих осіб у суді», М. В. Буроменський, КІІВ, 2009
file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F/UNDP_HIV_courts_Ukr.pdf
 17. Незручна проблема: що варто робити з проституцією в Україні
<https://dyvys.info/2017/03/15/nezruchna-problema-shho-var-to-robyty-z-prostytutsiyeyuv-ukrayini-opytuvannya/>
 18. Проституція в Україні: здорових повій – лише 10%
<https://tsn.ua/prostitutsiya-v-ukrayini-zdorovih-povii-lishe-10.html>
 19. Распутный Киев: как устроена секс-индустрия столицы
<https://www.obozrevatel.com/crime/13768-biznes-na-prostitutsii-blizorukaya-politsiya-i-vyisokayakonkurentsia>.
 20. 5 проблем, с которыми сталкиваются секс-работницы, Ю.Коргун
http://update.com.ua/likbez_tag925/5-problem-s-kotorymi-stalkivaiutsia-seks-rabotnitcy_n3253
 21. Alcohol use as a risk factor for tuberculosis – a systematic review Knut Lönnroth*, Brian G Williams, Stephanie Stadlin, Ernesto Jaramillo and Christopher Dye
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2533327/>
 22. http://update.com.ua/likbez_tag925/5-problem-s-kotorymi-stalkivaiutsia-seks-rabotnitcy_n3253
 23. Keshavjee S, Yedilbayev A, Sweeney C. The Sputnik initiative: patient-centered accompaniment for tuberculosis in Russia. Boston: Partners in Health; 2014 (<http://www.pih.org/library/the-sputnik-initiativepatient-centeredaccompaniment-for-tuberculosis-in-r>, revisado el 30 de Octubre de 2015)
 24. Molecular epidemiology reveals the role of war in the spread of HIV in Ukraine, Tetyana I. Vasylyeva, PNAS Early Edition, <http://www.pnas.org/content/pnas/early/2018/01/09/1701447115.full.pdf>

Додатки

Додаток А - Зразок технології соціальної роботи із сиротами у ЗВО

Результати емпіричних досліджень дають змогу констатувати, що використання коштів державного бюджету, які багато років поспіль витрачаються на соціальну підтримку сиріт, є малоефективним. Це підтверджують низька мотивація до працевлаштування, утриманські погляди більшості випускників-сиріт, фактичне «відхрещення» держави від проблем отримання першого робочого місця, надання житла. Додатковою проблемою є слабке сприяння більшості ВНЗ трудовій адаптації, а також створення економічних умов для подальшої інтеграції. Зокрема, молодь не отримує житло, тому що не була поставлена на спеціальну «квартирну чергу».

Аналізуючи подальшу соціалізацію випускників ВНЗ із числа сиріт у постнавчальний період, можна дійти висновку, що вони стикаються з великою кількістю проблем, які зумовлюють їх соціальну девіантність та створюють негативні соціальні наслідки при вході в доросле життя. Такими можна вважати освітні, що зумовлені низьким освітнім рівнем ще із часів навчання в загальноосвітніх закладах; житлово-побутові – зумовлені відсутністю власного житла або відсутністю перспектив отримати житло від держави, перебуваючи на спеціальному обліку; сімейно-побутові, що пов'язані із взаєминами з біологічними батьками (яких позбавлено батьківських прав) чи іншими близькими родичами; соціально-психологічні, що ґрунтуються на складності входження в нове соціальне середовище, враховуючи особистісні риси характеру кожного представника соціальної групи сиріт; соціально-економічні, які зумовлені відсутністю в осіб із сирітським минулим умінь самостійно заробляти гроші, навичок витрачати та заощаджувати кошти, практичних навичок складання резюме, готовності до проходження співбесід із роботодавцем; стан здоров'я, адже більшість осіб із сирітським минулим потребує реабілітації в стаціонарних умовах; культурно-дозвілєві, що спрямовані на організацію власного дозвілля та культурного відпочинку.

На протидію визначених вище девіацію, нами розроблено модель соціально-технологічного впливу, основу якої становлять соціалізація та комплексний соціальний супровід студентів-сиріт у вищих навчальних закладах у контексті інклюзивного навчання. Відповідно до кожного періоду сформовано блоки функціональних завдань: юридичного й економічного консультування, психологічної допомоги, інформаційного насичення з боку студентських профспілок та органів самоврядування. Графічно модель подано на рис. А.1.

Рисунок. А.1. - Модель соціалізації та комплексного соціального супроводу студентів-сиріт у ЗВО [19, С. 12]

Виходячи із соціологічної характеристики проблем студентів-сиріт, можна виділити такі модельні періоди соціалізації:

- адаптаційний (від вступу до ВНЗ до закінчення I курсу);
- основний (найбільш тривалий – II–IV курси);
- завершальний (останній курс навчання у ВНЗ).

Під час першого – адаптаційного – періоду студент-сирота є об'єктом соціальної взаємодії та виступає учасником соціальних відносин. Соціальна взаємодія студента-сироти зі своєю новою малою соціальною групою включає в себе встановлення емоційного контакту із сусідами по кімнаті в студентському гуртожитку, одногрупниками тощо (що передбачає активізацію діяльності агентів соціалізації, розвиток соціалізаційного потенціалу студентів-сиріт у всіх сферах життєдіяльності). Додатково студентам необхідно налагодити контакти із викладачами, співробітниками гуртожитків та ВНЗ у цілому. Також відбувається деяка перебудова свідомості сиріт щодо особливостей навчального процесу у ВНЗ, який суттєво відрізняється від попередніх навчальних закладів. Зміна соціального оточення після вступу приводить до часткової втрати соціальних контактів з колишніми агентами соціалізації. За умови наявності значного соціалізаційного потенціалу в окремих студентів-сиріт можливий і більш ранній перехід між цими періодами.

Бар'єрами соціалізації сиріт, особливо на початковому етапі, є неправильний вибір спеціальності, слабкі знання, отримані від загальноосвітніх навчальних закладів, слабке усвідомлення власних перспектив, негативний вплив колишнього оточення, особисті лінощі та негативний соціальний досвід сиріт у минулому. Також із часом виявляються схильності до різних форм девіантної поведінки, що є впливом колишнього виховання, сирітських девіацій, які зумовлюються в межах їх генетичної програми.

Другий період – основний, найбільш тривалий, відповідає навчанню на II–IV курсах. У цьому періоді студент-сирота перебуває зазвичай тоді, коли він успішно адаптувався до нових умов навчання, проживання, не має академічних заборгованостей, а тому може приступати до нового навчального року та наступного періоду в своєму житті.

Третій період є завершальним (відповідає останньому курсу навчання у ВНЗ, його ще можна називати «підготовкою до виходу із ВНЗ»). У цьому періоді студент-сирота зазвичай перебуває лише тоді,

коли він успішно пройшов попередні періоди соціалізації, має позитивні відгуки з боку адміністрації факультету, структурних підрозділів ВНЗ та бачить сенс у здобутті повної вищої освіти.

Важливим фактором соціалізації на останніх етапах навчання є якісне проходження студентом практик, які передбачені навчальними програмами й дають змогу більш детально ознайомитись із реальним ринком праці.

Надзвичайно важливим критерієм у цьому періоді є наявність «значущого іншого» (колишнього опікуна (піклувальника), колишнього вчителя, завуча, вихователя), який би був джерелом соціальної підтримки, натхнення, емоційного розвантаження.

Відповідно до поставлених нами завдань визначимо методи їх досягнень, а саме: анкетування, індивідуальна бесіда, тестування, консультування із залученням фахівців (куратори академічних груп, заступники декана з виховної роботи, юрисконсульти, психологи тощо).

Зрозуміло, що ці методи будуть використовувати практичні працівники. Так, анкетування являє собою надання відповідей на чіткі запитання, поставлені в анкеті. Як і будь-яке інше, це анкетування ґрунтується на думці, що студент-сирота відверто відповідає на запитання. З анкети можна отримати діагностичну інформацію про соціальне становище, рівень освіти, поінформованість особи щодо певних прав, особливості поведінки, плани на майбутнє. Тобто, це анкетування більш схоже на заповнення аплікаційної форми, з якої посадовці будуть отримувати основну інформацію щодо місць попереднього виховання, основних контактів студента тощо.

Під індивідуальною бесідою будемо розуміти такий метод дослідження, що організовується з метою вивчення індивідуальних особливостей, які анкетуванням виявити важко, наприклад, емоційно-вольову сферу студента.

Під час оформлення основних моментів можливе постійне користування таким методом, як консультування, під яким розуміється вид діяльності, що застосовують, як правило, фахівці щодо поставлених запитань чи існуючої проблематики. Найактуальнішими є запитання соціального та юридичного характеру, організації навчального процесу, спортивно-масової й науково-дослідної роботи. У студентів-сиріт, які мають проблеми з навчанням та вади фізичного розвитку, частіше виникають консультативні

запитання щодо складання академічних заборгованостей – від можливості перескладання до термінів на додаткове опрацювання навчальних матеріалів. При проведенні подібних консультацій дуже важлива присутність на них, крім студентів I курсу, студентів-сиріт старших курсів навчання, оскільки це дасть змогу студентам-новачкам пройнятися довірою до думки «старших товаришів» і більш ефективно вирішувати відповідні проблеми.

Базуючись на результатах проведеного соціологічного дослідження, пропонуємо практичну модель соціалізації та комплексного соціального супроводу студентів-сиріт у вищих навчальних закладах (Рис. 1), що дасть можливість своєчасно адаптувати сиріт до навчання у ВНЗ, під час і після завершення навчання в них.

Особливу увагу слід звернути на процес соціального становлення студентської молоді з числа сиріт, оскільки саме цей етап життя людини є підготовчим до самостійного існування в сучасному суспільстві. Таким чином, слід поетапно розглянути роль соціального працівника та студента-сироти, а також виокремити індивідуальну програму розвитку студента-сироти в контексті інклюзивного навчання у ВНЗ.

Пропонуємо проводити комплексний соціальний супровід студентів-сиріт на кожному періоді, а саме:

I період

1. Соціальна робота:

- розробка графіка індивідуальної та колективної виховної (корекційної) роботи, тобто розробка своєрідної індивідуальної комплексної програми розвитку студента з особливими освітніми потребами;

- надання додаткових послуг та форм підтримки в процесі навчання, що включає в себе консультування щодо особливостей користування майном гуртожитку (за умови відповідного проживання) у ВНЗ; особливостей приготування їжі; розташування місць закупівлі якісних продуктів харчування, товарів загального вжитку, одягу, взуття; місць побутового обслуговування;

- організація колективних зібрань студентів-сиріт із спільним обговоренням основних питань їх життєдіяльності;

- представлення в разі потреби інтересів сиріт у органах державної влади, місцевого самоврядування;

сприяння медичному обслуговуванню, подальший контроль за станом здоров'я студентів-сиріт, ведення тристороннього діалогу між спеціально уповноваженим органом охорони здоров'я, студентом, комісією соціального захисту профспілки, органом самоврядування, соціальним працівником; розробка відповідно до цього графіка санаторно-курортного оздоровлення та лікування (у разі потреби).

2. Юридичне та економічне консультування:

- організація надання (отримання) державних пільг та гарантій, поселення студентів-сиріт до студентських гуртожитків (у разі потреби); сприяння звільненню студентів-сиріт від сплати за проживання в студентських гуртожитках;

- ознайомлення студентів із плануванням власного бюджету, використанням власних коштів;

- залучення до різноманітних правових зустрічей; забезпечення права власності на нерухоме (рухоме) майно сиріт, особливо тих, які виїхали на навчання з основного місця проживання.

3. Психологічна допомога:

- супровід дітей-сиріт, встановлення контакту із сім'ями опікунів (піклувальників);

- діагностика особистих проблем, індивідуальних характеристик, виявлення індивідуальних факторів, які можуть вплинути на процес підготовки студента-сироти;

- узгодження питання адаптації, супутніх труднощів.

4. Організація спостереження за динамікою розвитку студента-сироти, інформаційне насичення з боку ВНЗ, профспілок та органів самоврядування:

- ознайомлення з особливостями навчального процесу у ВНЗ, зазначення відмінностей від загальноосвітніх навчальних закладів тощо;

розповсюдження тематичних методичних посібників, у яких доступно б надавались відповіді на найбільш поширені запитання сиріт;

- запобігання можливим конфліктам з учасниками навчального-виховного, соціально-побутового процесів тощо;

- проведення бесід із залученням фахівців різних установ та закладів щодо пропагування здорового способу життя, форм сімейної підтримки;

- щорічне інформування студентів про існуючі пропозиції щодо пільгового оздоровлення в університетських санаторіях-профілаторіях, на базах відпочинку, у спортивно-оздоровчих таборах тощо;

- щорічне інформування про можливість отримання додаткової фінансової підтримки від ВНЗ, профспілки у зв'язку з важким матеріальним становищем, оздоровленням, лікуванням;

- щомісячна розсилка на електронну пошту інформаційних пакетів, в яких повідомляється про основні питання та пропозиції за різними сферами студентського життя;

- ознайомлення студентів-сиріт з особливостями суспільного життя, районування міста, розміщення бібліотек, магазинів, лікувальних установ; висвітлення чіткого розуміння структури інституцій з прав людини у ВНЗ, місті, області, державі.

II період

1. Соціальна робота:

- продовження основних видів роботи з I періоду;
- розробка графіка індивідуальної та колективної виховної роботи;
- тісна співпраця з органами місцевого самоврядування в частині постановки на квартирний облік для подальшого отримання упорядкованого житла (після завершенні навчання у ВНЗ); сприяння в отриманні необхідного комплексу документів.

2. Інформаційне насичення з боку адміністрації факультету, профспілок та органів самоврядування:

- щорічне перепоселення студентів-сиріт до студентських гуртожитків, у разі потреби – зміна оточення (зміна кімнат, гуртожитків);

- широке інформування про можливе підвищення соціальних позицій у зв'язку із залученням до громадської, спортивної, науково-дослідної роботи, діяльності з проведення факультетських, університетських, загальноміських заходів;

- проведення підготовки до подальшого проживання в комунальних квартирах з роз'ясненням про особливості оплати за комунальні послуги тощо;

- зустрічі з адміністрацією ВНЗ, профспілок та органів самоврядування з обговоренням різних проблем студентів, організація круглих столів.

3. Психологічна допомога:

- подальше проведення профорієнтаційної та роз'яснювальної роботи;
- запобігання конфліктам з учасниками навчально-виховного та соціально-побутового процесів;
- надання додаткових послуг та форм підтримки в процесі навчання.

4. Юридичне та економічне консультування:

- сприяння наданню (отриманню) державних пільг та гарантій студентам у зв'язку з досягненням повноліття; сприяння звільненню студентів-сиріт від сплати за проживання в студентських гуртожитках;
- ознайомлення студентів з особливостями складання власного бюджету, орієнтовним використанням власних коштів;
- залучення до різноманітних правових зустрічей та консультацій.

III період (підготовка до виходу з ВНЗ)

1. Соціальна робота:

- продовження основних видів роботи з II періоду;
- перевірка проведення щотижневого контролю кураторами академічних груп та завідувачами випускових кафедр за ходом виконання графіків дипломування студентів-сиріт;
- сприяння розвитку контактів студентів-сиріт із потенційними роботодавцями;
- виїзди студентів-сиріт V курсу до інтернатних закладів з метою проведення своєчасної профорієнтації майбутніх абітурієнтів;
- проведення консультацій підрозділом зі сприяння працевлаштуванню студентів та випускників ВНЗ, служб зайнятості тощо;
- отримання сиротами-випускниками матеріальної допомоги від ВНЗ у зв'язку з працевлаштуванням. Згідно зі встановленою процедурою така допомога виплачується за місцем попереднього навчання сиріт при наданні документів, що засвідчують прийняття на роботу.

2. Інформаційне насичення з боку ВНЗ, профспілок та органів місцевого самоврядування:

- кінцева співпраця з органами місцевого самоврядування в частині отримання упорядкованого житла (після завершення навчання у ВНЗ);

- створення умов для повної самореалізації студентів-сиріт, залучення їх до організації та проведення громадської, спортивної, науково-дослідної роботи, діяльності з проведення факультетських, університетських, загальноміських заходів тощо.

3. Психологічна допомога:

- сприяння у вирішенні індивідуальних проблем студентів-сиріт у відносинах із сім'ями колишніх піклувальників та інших агентів соціалізації;

- подальше проведення профорієнтаційної та роз'яснювальної роботи щодо основних сфер життєдіяльності студента-сироти.

Створена модель буде успішною лише при дотриманні таких критеріїв:

- наявність двостороннього контакту між студентом-сиротою та соціальним працівником (причому перший у жодному разі не відмовляється від допомоги другого);

- активність самих студентів у вирішенні власних проблем (соціальний працівник лише створює для цього умови, виступає як другорядна особа або якщо й пропонує допомогу, то не заважаючи самостійності студента);

- взаємодія студента-сироти та соціального працівника для подолання проблемних моментів;

- доброзичливість, наявність двостороннього позитивного контакту між сторонами діалогу;

- соціальна підтримка здійснюється упродовж усього терміну навчання;

- підтримка цієї категорії впливає з умов реального життя, проблемних питань, які щоденно виникають і які необхідно постійно вирішувати.

Додаток Б -Приклади графічної будови технологій соціальної роботи (моделей) по роботі із різними групами клієнтів

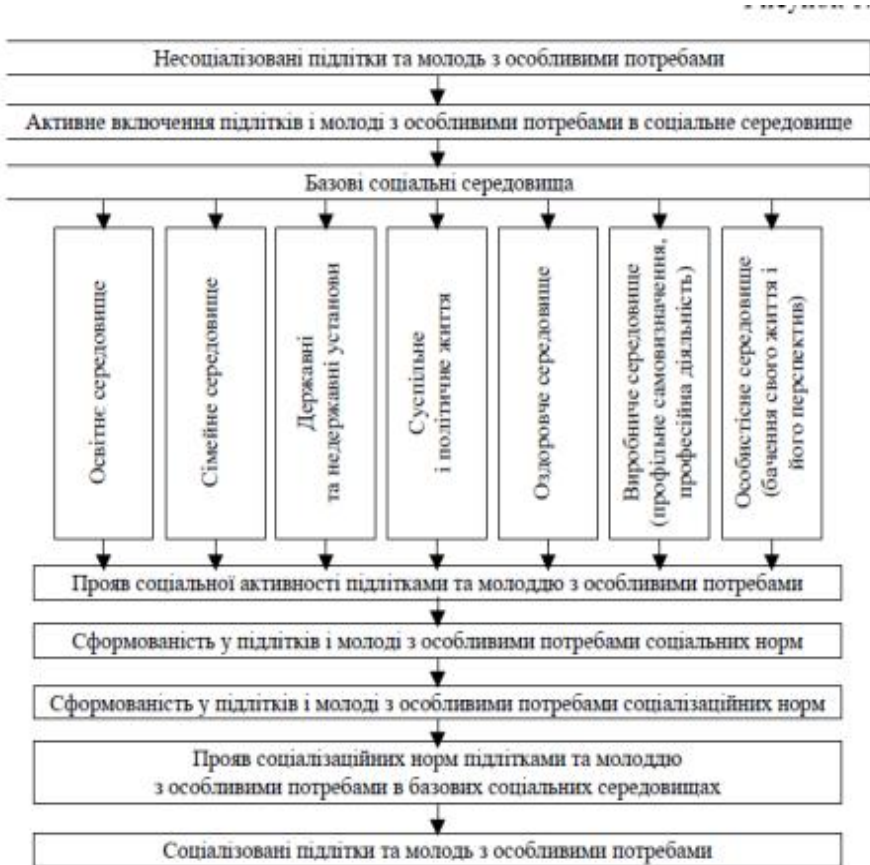

Рисунок. Б.1 - Структурна модель сфер засвоєння та дотримання соціальних норм підлітками та молоддю з особливими потребами
(автор – Гордієнко Н.М.) [12, с.11]

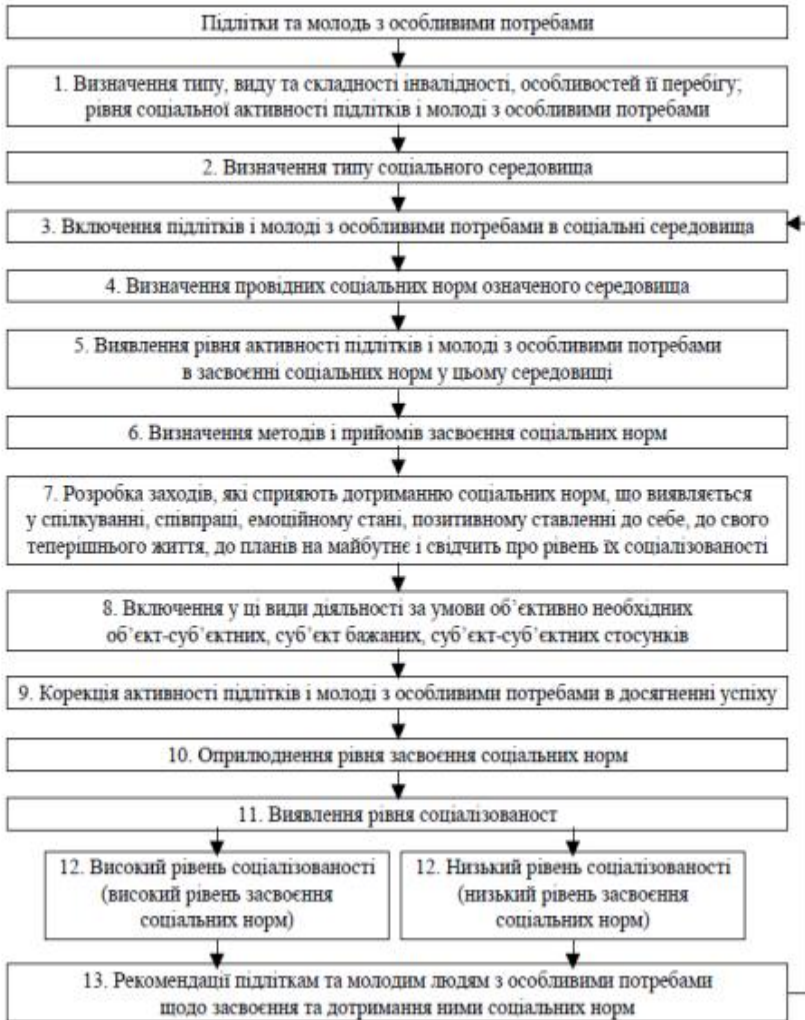

Рисунок. Б.2. - Загальна технологія засвоєння і дотримання соціальних норм підлітками та молоддю з особливими потребами (автор – Гордієнко Н.М.) [12, с.12]

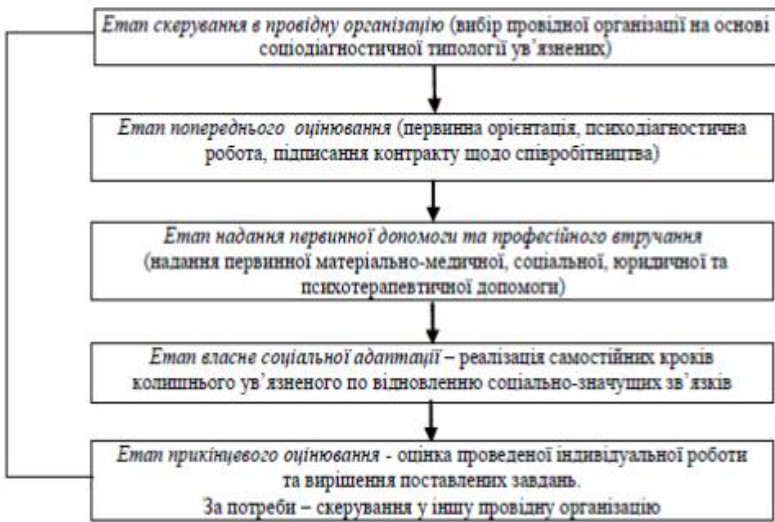

Рисунок. Б.3. -Етапи та функціональний зміст технології пост пенітенціарної адаптації чоловіків (автор – ПРОСКУРА В.В.) [24, с.10]

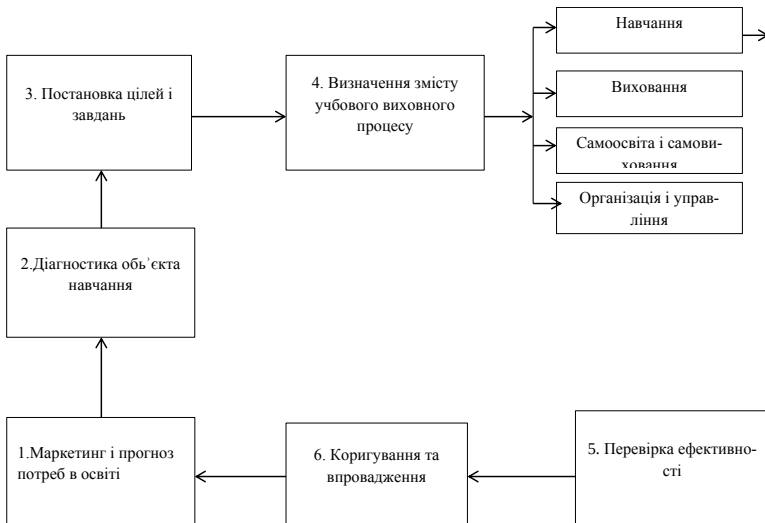

Рисунок. Б.4. - Структура освітньої технології (автори – Сурмін Ю.П., Туленков М.В.) [7, С.314]

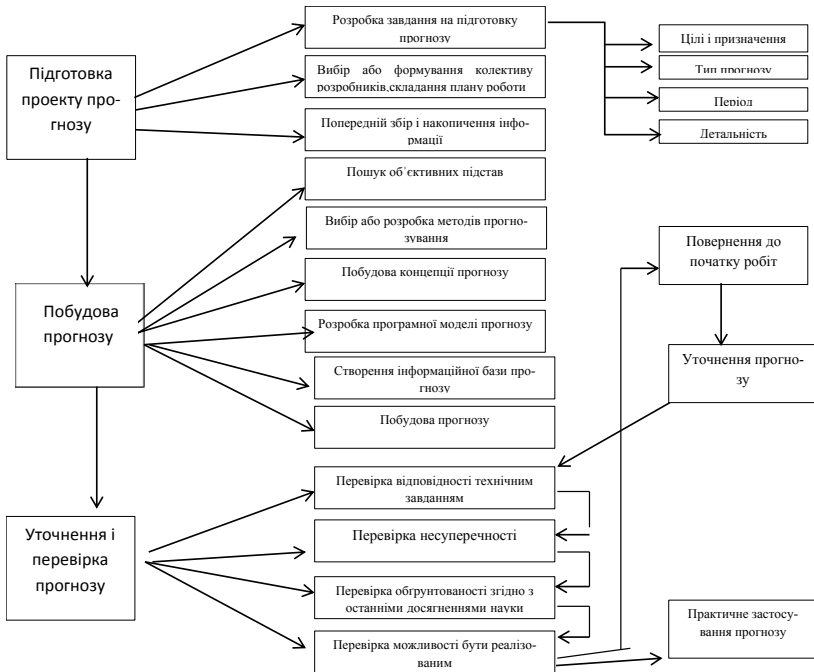

Рисунок. Б.5. - Технологічна модель соціального прогнозування (автори – Сурмін Ю.П., Туленков М.В.) [7, С.493]

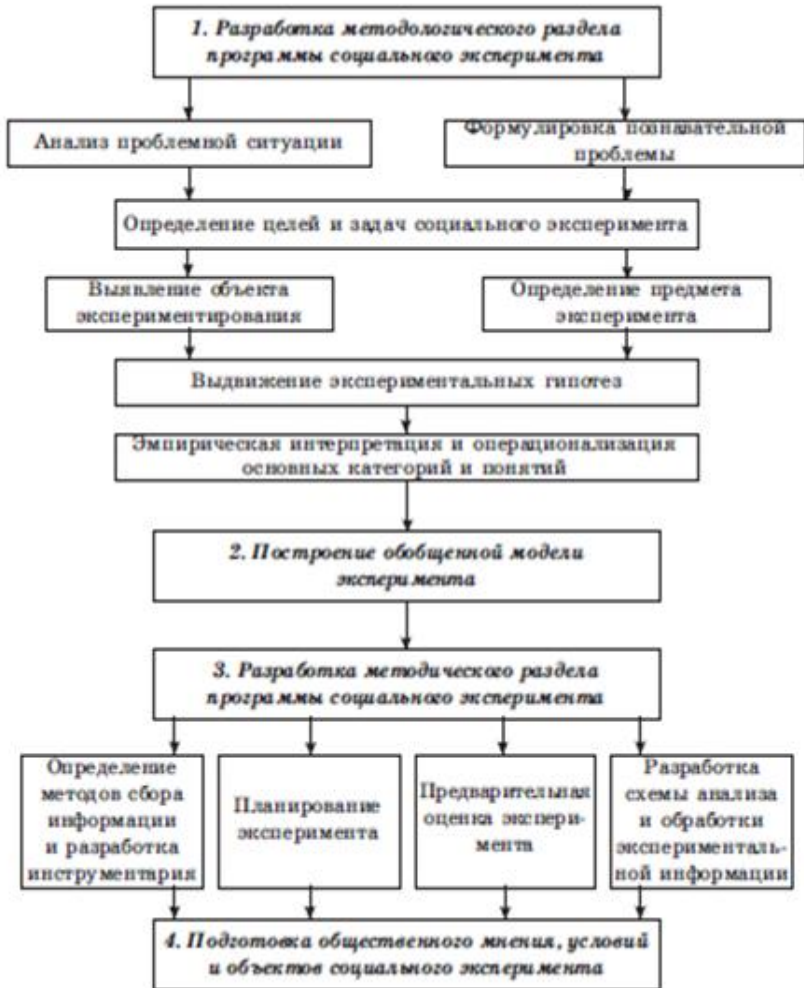

Рисунок. Б.6. - Технологія розробки програми соціального експеримента (автори – Сурмін Ю.П., Туленков М.В.) [7, С.479]

Рисунок. Б.7. - Технологічна модель подолання кризи (автори – Сурмін Ю.П., Туленков М.В.) [7, С.231]

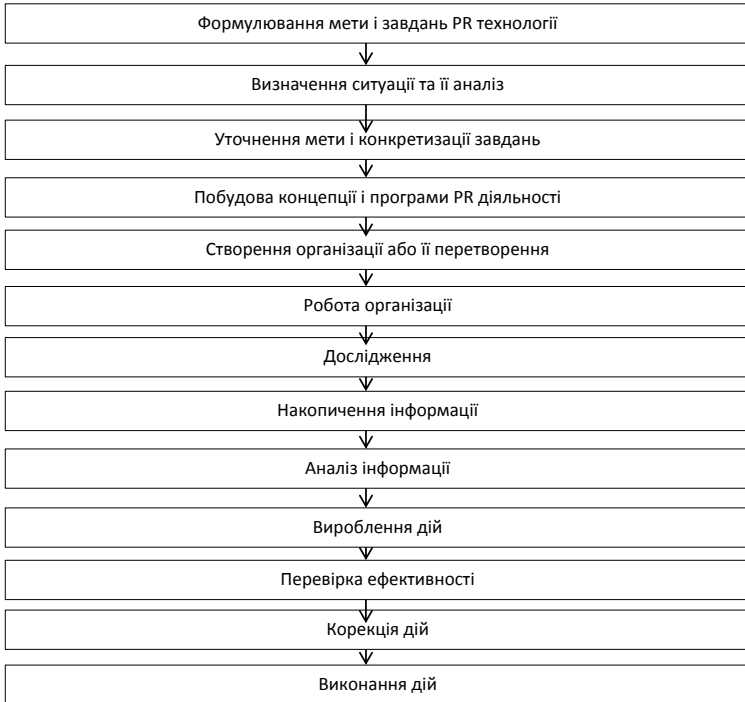

Рисунок. Б.8. - Структура PR-технологій
(автори – Сурмін Ю.П., Туленков М.В.) [7, С.295]

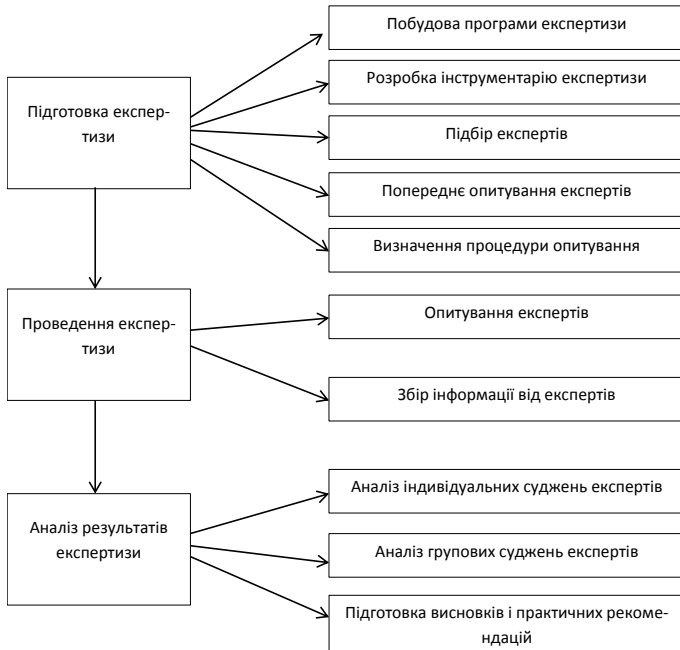

Рисунок. Б.9. - Технологічна модель соціальної експертизи (автори – Сурмін Ю.П., Туленков М.В.) [7, С.462]

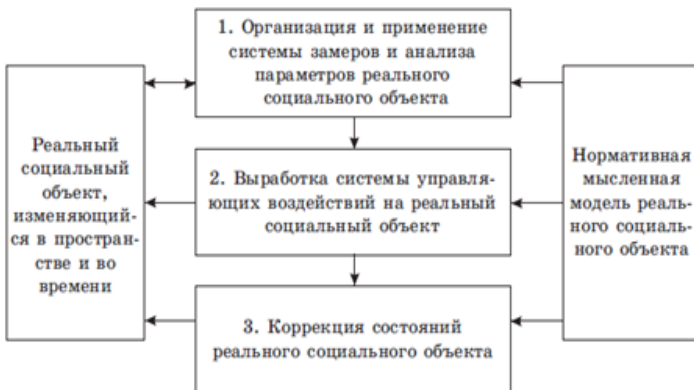

Рисунок. Б.10. - Структура соціального моніторингу

(автори – Сурмін Ю.П., Туленков М.В.) [7, С.576]

Рисунок. Б.11. - Структура соціальної діагностики (автори – Сурмін Ю.П., Туленков М.В.) [7, С.454]

Рисунок. Б.12. - Спрощена структурно-логічна схема надання послуг з професійної орієнтації клієнту з інвалідністю (автор – Маршавін Д.Ю.) [34, С.54]

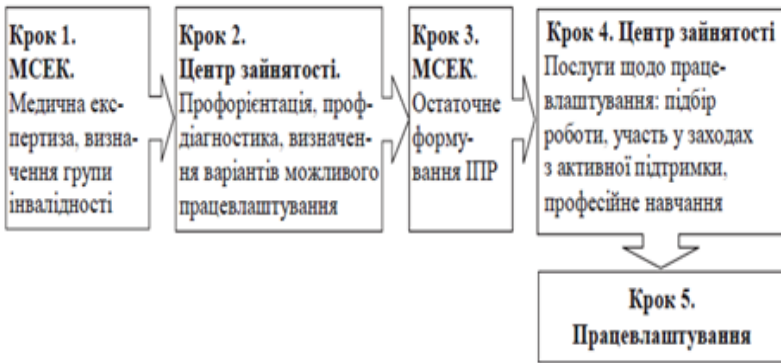

Рисунок. Б.13. - Взаємодія центру зайнятості та МСЕК щодо забезпечення трудової зайнятості клієнта з інвалідністю (автор – Маршавін Д.Ю.) [34, С.57]

Список скорочень

- БД – база даних
- ГО – громадські організації
- ДСЗУ – державна служба зайнятості України
- ЄІАС – Єдина інформаційно-аналітична система ДСЗУ
- ЗМІ – засоби масової інформації
- ППП – індивідуальна програма працевлаштування (складається у центрі зайнятості)
- ППР – індивідуальна програма працевлаштування
- ЛКК – лікарсько-консультативна комісія лікувально-профілактичного закладу,
- МСЕК – Медико-соціальна експертна комісія
- П. – пункт (закону, нормативного акту)
- ПК – персональна картка клієнта центру зайнятості
- ПОУ – підприємства, організації, установи
- РМ – робоче місце
- ФЗДССУВБ – Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття
- ФСЗІ – Фонд соціального захисту інвалідів України
- ФССНВПЗ – Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України
- ЦБДІ – централізований банк даних з проблем інвалідності

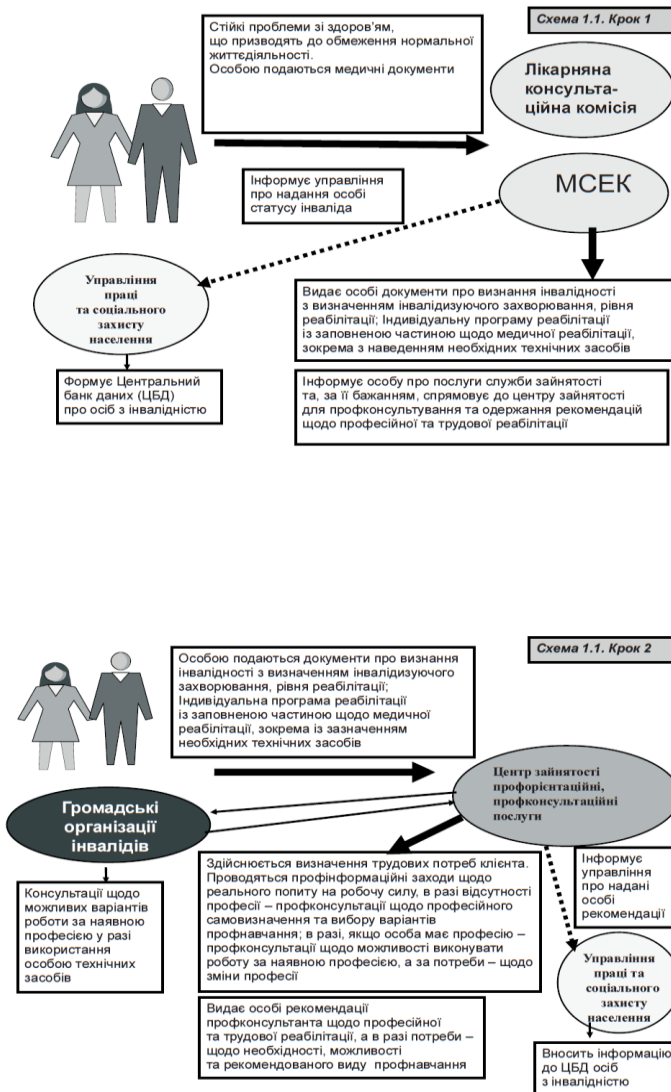

Рисунок. Б.14. - Модель працевлаштування осіб з інвалідністю низького рівня реабілітації (автор – Маршавін Д.Ю.) [34, С.170-173]

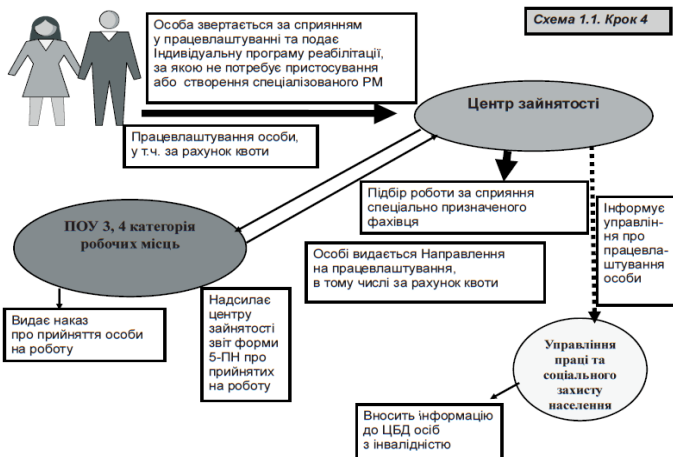
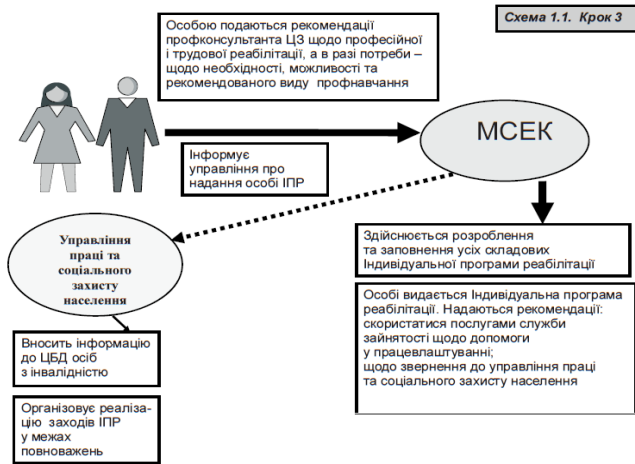

Рисунок. Б.15. - Модель працевлаштування осіб з інвалідністю низького рівня реабілітації (автор – Маршавін Д.Ю.) [34, С.174-175]

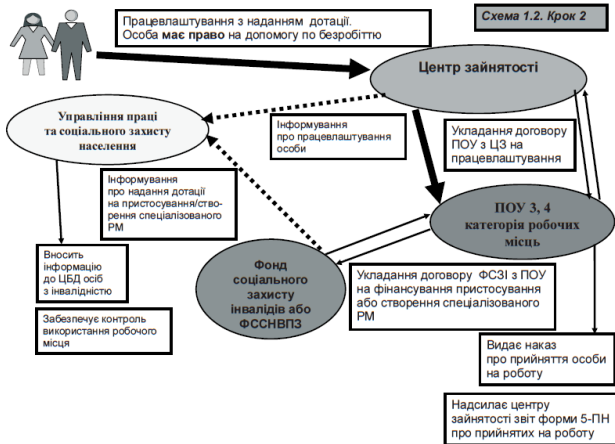
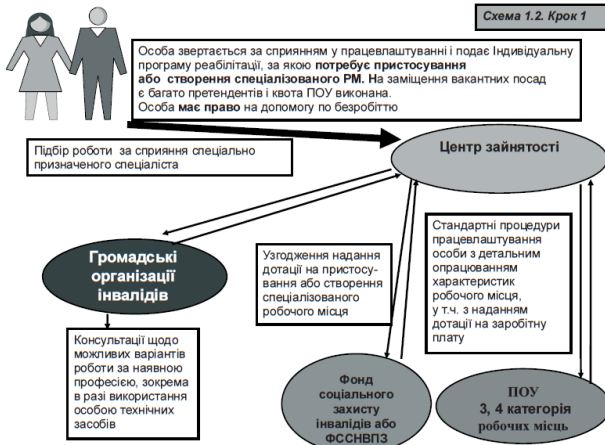

Рисунок. Б.16. - Модель працевлаштування осіб з інвалідністю низького рівня реабілітації (автор – Маршавін Д.Ю.) [34, С.176-177]

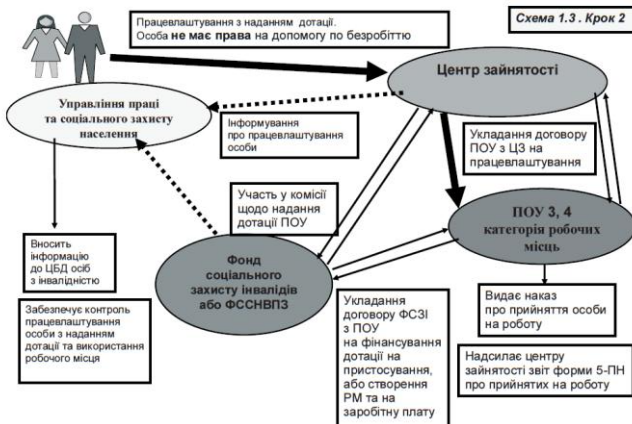
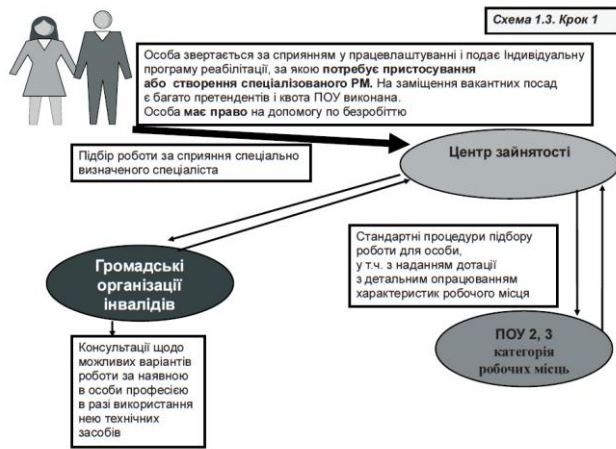

Рисунок. Б.17. - Модель працевлаштування осіб з інвалідністю низького рівня реабілітації (автор – Маршавін Д.Ю.) [34, С.178-179]

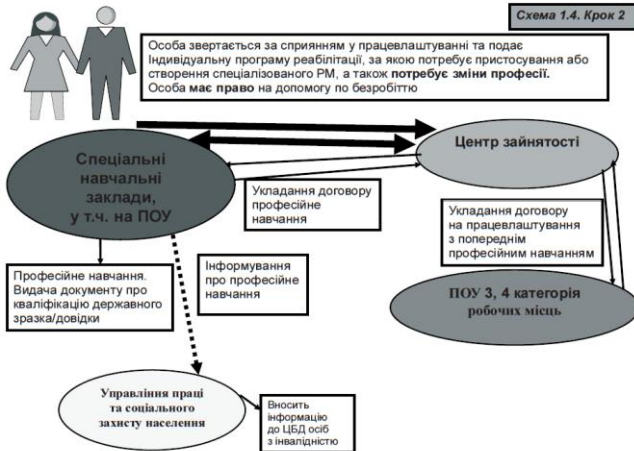
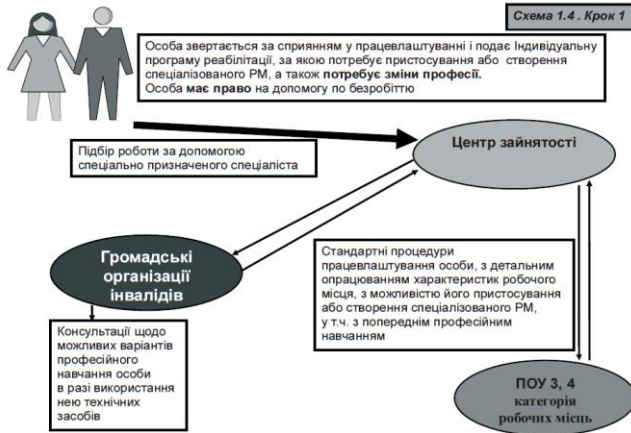

Рисунок. Б.17. - Модель працевлаштування осіб з інвалідністю низького рівня реабілітації (автор – Маршавін Д.Ю.) [34, С.180-181]

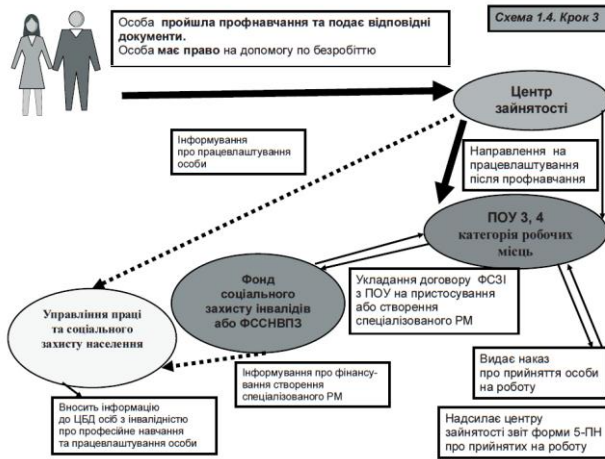

Рисунок. Б.18. - Модель працевлаштування осіб з інвалідністю низького рівня реабілітації (автор – Маршавін Д.Ю.) [34, С.182-183]

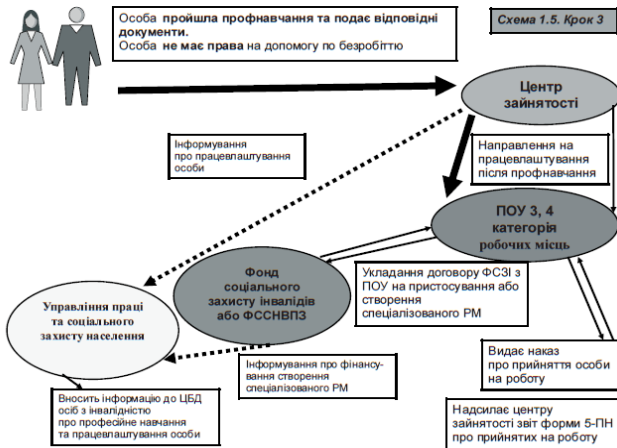
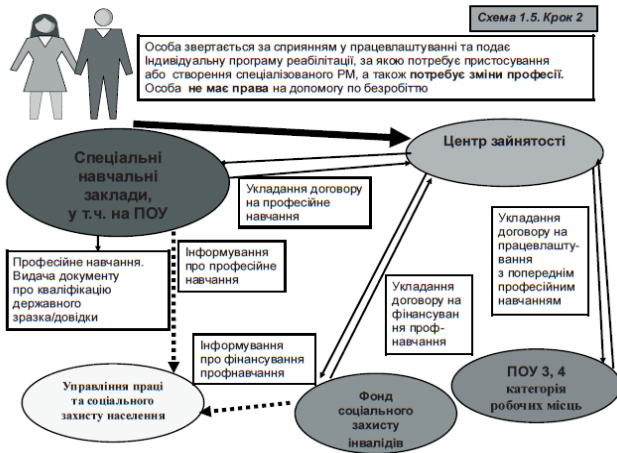

Рисунок. Б.19. - Модель працевлаштування осіб з інвалідністю низького рівня реабілітації (автор – Маршавін Д.Ю.) [34, С.184-185]

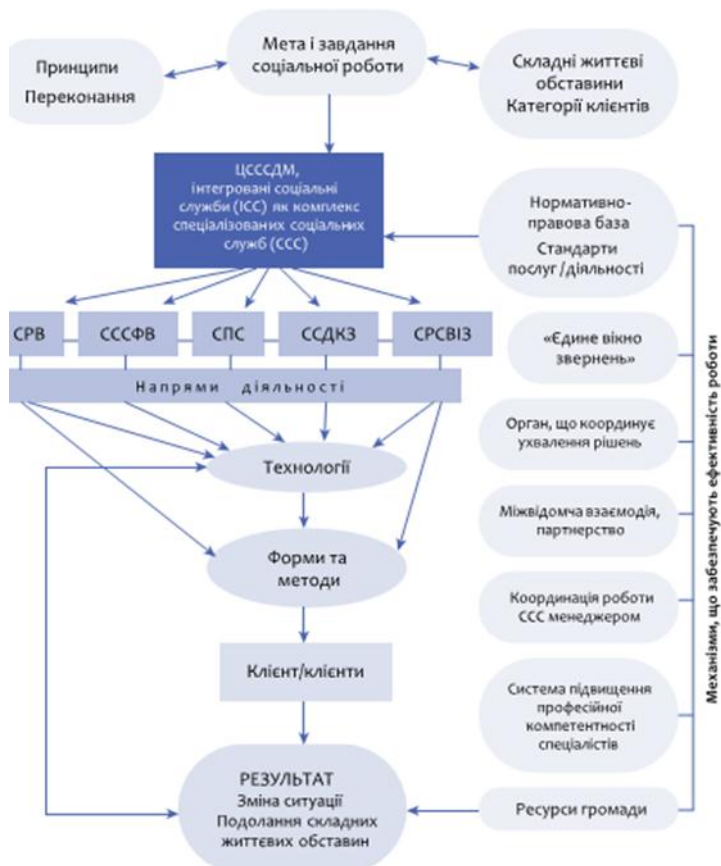

Рисунок. Б.19. - Функціонально-змістова модель роботи інтегрованих соціальних служб [15, С.72]

Рисунок. Б.20. - Модель інтегрованої партнерської взаємодії (на рівні міста) [15, С.99]

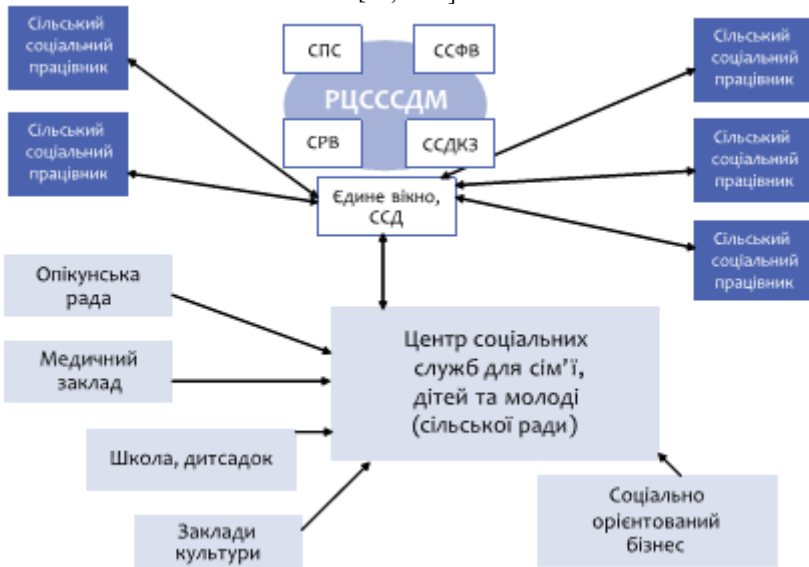

Рисунок. Б.21 - Модель інтегрованої партнерської взаємодії (на рівні району) [15, С.99]

Рисунок. Б.22. - Модель оцінки потреб дитини та її сім'ї [15, С.125]

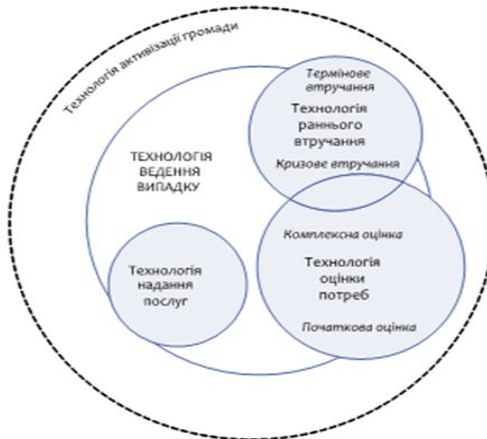

Рисунок. Б.23. - Ведення випадку як інтегрована технологія [15, С.131]

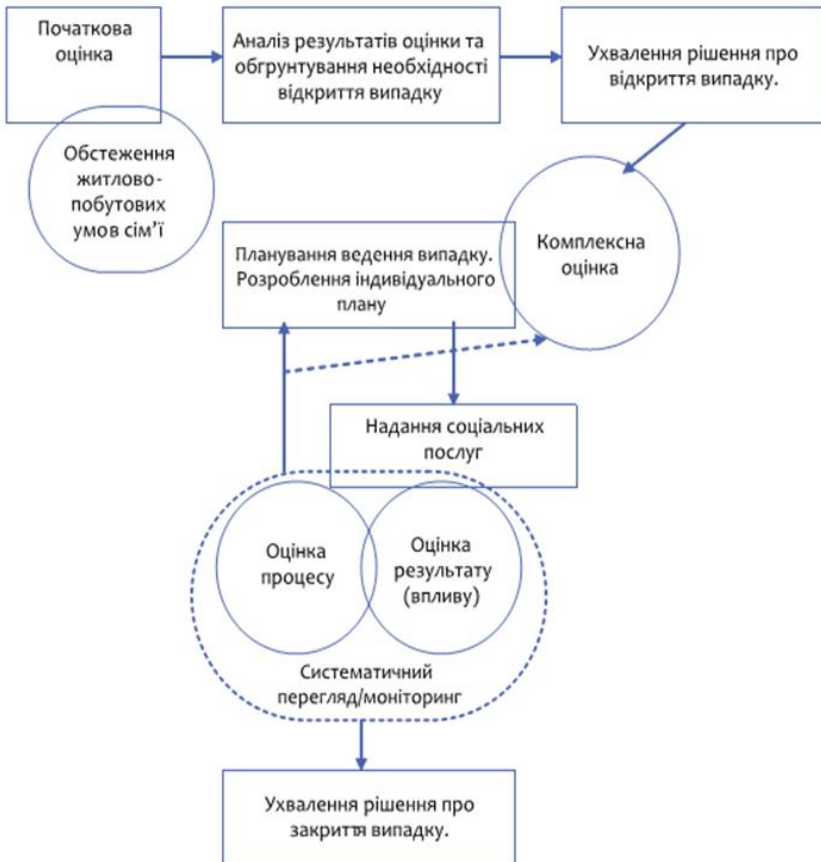

Рисунок. Б.24. - Етапи технології ведення випадку [15, С.162]

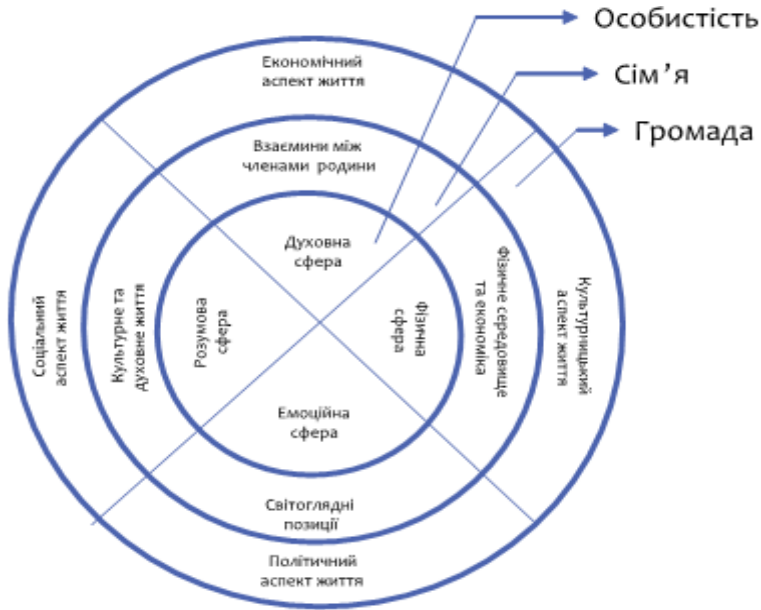

Рисунок. Б.25. - Секторальна модель громади (за Джуді та Майклом Боп) [15, С.173]

Рисунок. Б.26. - Механізм взаємодії медичних закладів та ЦСССДМ із метою виявлення клієнтів, які потребують допомоги та соціальної підтримки [15, С.216]

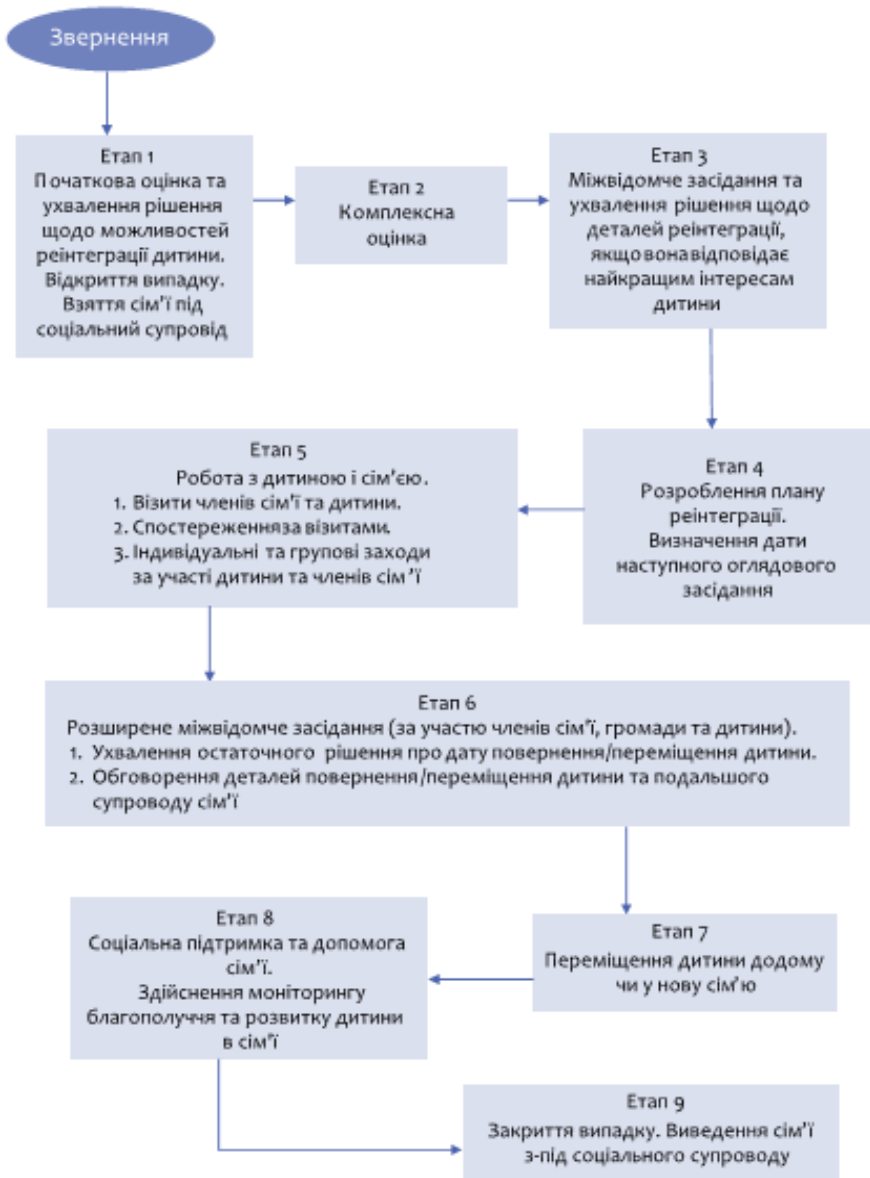

Рисунок. Б.27. - Алгоритм здійснення реінтеграції вихованця інтернатного закладу у сімейне середовище [15, С.266].

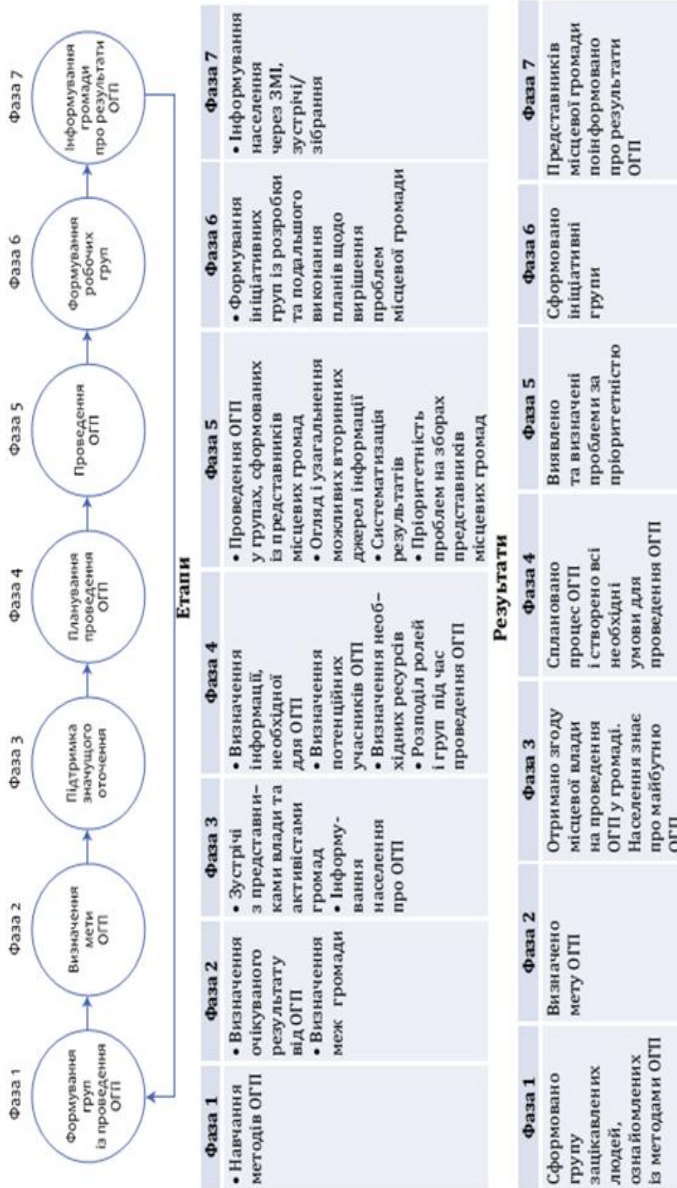

Рисунок Б.28. - Фази проведення оцінки громадською своїх потреб (ОГП) [15]

Рисунок. Б.29. - Модель евалюації інклюзивної освіти [14].